

Sametingets plenum

Møtebok

Tid: 27. - 30. mai 1997

Sted: Samelandssenteret, Kárásjohka

- Sak 12/97 Konstituering
 - navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
 - godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 13/97 Sametingsrådets beretning om virksomheten, herunder referatsaker
- Sak 14/97 Spørsmål til sametingsrådet i hht. Forretningsorden
- Sak 15/97 Kunngjøring av nye saker
- Sak 16/97 NIBR-rapport om omstillingsprogrammet
- Sak 17/97 Reindriftsavtalen 1997/98
- Sak 18/97 Årsmeldinger 1995 - Reindriftsstyret og områdestyrene
- Sak 19/97 Samisk forskning
- Sak 20/97 Sametingsplan 1998-2001 - forutsetninger, prinsipper, utfordringer - drøfting
- Sak 21/97 FN's tiår for urfolk - Sametingenes felles mål og tiltak
- Sak 22/97 Sametingets framtidige organisering
- Sak 23/97 Budsjettregulering kap 540 post 01 og 11
- Sak 24/97 Tibetanernes situasjon
- Sak 25/97 Oppnevning av forberedende fullmaktskomite
- Sak 26/97 Informasjon om urbefolkninger er et nasjonalt ansvar
- Sak 27/97 Prostitusjon i Finnmark

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
27. mai 1997 kl. 09.00-12.15	12/97	3-5
	13/97	6-7
27. mai 1997 kl. 15.00-19.15	14/97	8-11
	15/97	12-16
	16/97	17-21
29. mai 1997 kl. 09.00-12.00	17/97	22-33
	18/97	34-38
	19/97	39-52
29. mai 1997 kl. 15.00-19.25	19/97 forts.	
	17/97 avstemning	
30. mai 1997 kl. 08.30-12.55	20/97	53-58
	21/97	59
	22/97	60-62
	23/97	63-65
	24/97	66-67
	25/97	68-69
	26/97	70-71
	27/97	72-73

Sign: / EKN

Sak 12/97 Konstituering

Saken påbegynt 27. mai 1997 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Øystein Ballari vararepresentant for Olav M. Dikkanen
2. Magnhild Mathisen
3. Berit Ranveig I. Nilssen
4. Steinar Pedersen
5. Marianne Balto Henriksen
6. Hartvik Hansen
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. John Henrik Eira
10. Ole Henrik Magga
11. Heaika Skum
12. Inger Anne S. Gaup
13. Peder Mathisen
14. Alf Edvard Nystad permisjon 27. mai 1997
15. Jens Petter Olsen
16. Tore Bongo
17. Per Edvind Varsi vararepresentant for Terje K. Haugen
18. Ingar Eira
19. Mary Mikalsen Trollvik
20. Eilif O. Larsen
21. Geir Tommy Pedersen
22. Sven Roald Nystø
23. Margreta Påve Kristiansen
24. Inger A. Skum
25. Olav Andersen
26. Anders Oskal
27. Inger-Ann Fosli
28. Magne A. S. Huuva
29. Per Solli
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Ingolf Kvandahl vararepresentant for Amund Eriksen 27.05.97
33. Nils O. Nilsen
34. Jarle Jonassen
35. Åsta Vangberg
36. Odd Kappfjell
37. Máret Guhttor
38. Johan Mikkel Sara
39. Berit Johnskareng permisjon

Sign: / EKN

Innvilgede permisjoner

Peder Mathisen 29.05.97 fra kl. 12.00 og ut møtet.

Mary Mikalsen Trollvik 30.05.97

Alf E. Nystad 27.05.97 fra kl. 09.00-14.00

Heaika Skum 28.05.97

Ingolf Kvandahl 27.05.97 fra kl. 17.25.

Hartvik Hansen 27.05.97 fra kl.18.10.

Inger Ann Fossli 29.05.97.

Sign: *RF* / *EKN*

I. Dokumenter

Møteinnkalling av med innstilling til saksliste.

II. Innleverte forslag

– Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

1. Godkjenning av innkalling
Innkallingen av ble enstemmig godkjent
2. Godkjenning av saksliste
Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Egil Olli, saksordfører	
2.	Peder Mathisen	
3.	Jens Petter Olsen	
4.	Ingar Eira	
5.	Peder Mathisen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling med saksliste av ble enstemmig godkjent.

Saken ble avsluttet 27. mai 1997 kl. 09.15.

Sign: *RNF* / *EKN*

Sak 13/97 Sametingets beretning om virksomheten, herunder referatsaker

Saken påbegynt 27. mai 1997 kl. 09.20.

I. Dokumenter

– Sametingsrådets beretning om virksomheten med referatsaker.

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga, saksordfører	
2.	Magnhild Mathisen	
3.	Ingar Eira	Måret Guhttor Ingar Eira
4.	Hartvik Hansen	
5.	Heaika Skum	Hartvik Hansen Heaika Skum
6.	Ragnhild Nystad	Heaika Skum Ragnhild Nystad
7.	Øystein Ballari	
8.	Steinar Pedersen	
9.	Geir Tommy Pedersen	
10.	Eilif O. Larsen	
11.	Jens Petter Olsen	
12.	Sven-Roald Nystø	
13.	Steinar Pedersen	
14.	Ing-Lill Pavall	
15.	Måret Guhttor (til forretningsorden)	
16.	Ingar Eira	
17.	Per Solli	
18.	Magnhild Mathisen	
19.	Ole Henrik Magga	

Sign: BF / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

Saken avsluttet 27. mai 1997 kl. 12.15.

Sign: RF / EKN

Møteboksekretær(er): Rune Fjellheim/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 74 sider

Sak 14/97 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. Forretningsorden § 26

Saken påbegynt 27. mai 1997 kl. 15.00.

I. Dokumenter

- Spørsmål fra Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål fra Berit Ranveig I. Nilssen, NSRs sametingsgruppe
- Spørsmål fra Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål fra Hartvik Hansen, samegruppa.

II. Innleverte spørsmål, svar og eventuelle forslag

Spørsmål fra Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Økonomiske midler for utvikling og bevaring av det samiske språket i Norge

Samisk språkråd har i følge FORSKRIFTER FOR SAMELOVENS SPRÅKREGLER § 2 ansvar for å utvikle og bevare samisk språk i Norge. Ut i fra loven skal de blant annet:

- verne om den kulturarv som det samiske skriftspråk og talespråk representerer, arbeide for bevaring og styrking av samisk språk.
- utvikle terminologi
- fastsette skrivemåten av samiske ord og uttrykk innenfor rammen av de fastsatte nordiske samiske rettskrivninger.
- veilede og informere om samiske språkspørsmål.
- føre oversikt over kvalifiserte oversettere og tolker.
- fremme og delta i nasjonalt og nordisk samarbeide om samiske spørsmål.

Ut i fra dette stilles følgende spørsmål:

Hva har Sametingsrådet og Samisk språkråd gjort for å skaffe økonomiske midler til prosjekt, for gjennomføring av språkrådets ansvar iht. språkloven, gjennom ulike fagdepartementer.

Sametingsrådets svar til Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Samisk språkråd er opprettet i medhold av Samelovens § 3-12. Språkrådets ansvar er å utvikle og bevare samisk språk i Norge. Samisk språkråd har et vidt arbeidsområde. I arbeidet inngår utvikling av terminologi og igangsettelse av samisk orddatabank, språklig godkjenning av lærebøker, organisering av eksamen for tolker, finansiering av autorisasjonsordning for tolker, forvaltning av midler til tospråklig, fordeling av stipend til samisk ungdom og veiledning og informasjon om samiske språkspørsmål. En omorganisering av Samisk språknemnd som Sametingenes underliggende nemnd, vil være en ny utfordring for språkrådet.

Sametingsrådet viser til at Sametinget og Samisk språkråd gjennom sitt årlige budsjettarbeid har arbeidet for å få midler til tiltak som er foreslått, og som bør gjennomføres.

Sametinget har utarbeidet språkplaner for sør- og lulesamisk område, samt Ofoten/Sør-Troms område. Ut i fra foreslåtte tiltak i planene har tinget foreslått midler i statsbudsjettet. For

Sign: RSF / EKN

oppfølging bl.a. av disse planene har Sametinget i forbindelse med budsjettarbeid for 1998 foreslått kr. 2,7 mill., samt kr. 500.000,- til språkkurs.

For å løse de lovbestemte oppgaver er det lagt opp til at midlene sikres gjennom den ordinære budsjettbehandling hvor midler avsettes til Samisk språkråd over kap. 0540, post 53.1, 53.2 og 53.3. Regjeringen reduserte denne bevilgningen i fjor med kr. 108.000,-. Sametingsrådet har i sitt arbeid overfor andre departement enn KAD fått slått fast at budsjettmidler må kanaliseres gjennom KAD. Ansvaret for budsjettet er Regjeringens samlede ansvar, og det er Regjeringen som har redusert budsjettet. Dette er sakens kjerne.

Med mindre Sametinget legger om budsjettrutinene, vil Sametingsrådet fortsatt forholde seg til de retningslinjer KAD og andre departementer så langt har gitt.

Om representanten Solli skulle vite om budsjettposter som Samisk språkråd kan få penger fra, vil språkrådet sikkert være interessert i det. Vi må og skal likevel legge opp til et ordinært budsjettarbeid for Sametinget fordi det gjør det mulig å planlegge arbeidet fra år til år, slik at de lovbestemte oppgaver kan løses på en forsvarlig måte.

Spørsmål fra Berit Ranveig I. Nilssen, NSRs sametingsgruppe:

Hvorfor har sametingsrådet ikke gjort noe med saken som gjelder selplagen i Varangerfjorden i vår?

Sametingsrådets svar til Berit Ranveig I. Nilssen, NSRs sametingsgruppe:

Selproblematikken er et område hvor Sametinget i sitt arbeid i liten grad har oppnådd gjennomslag i Fiskeridepartementet. Da Sametingsrådet særskilt tok opp saken om selinvasjon og garnfiske med departementet i 1994, ble en møtt med at sel ikke bidro til noe problem på det tidspunktet. Saken er også blitt fremlagt for departementet i senere møter uten at tinget har blitt møtt med noe videre forståelse om problemet. Sametingets syn på saken er særdeles godt kjent hos sentrale myndigheter.

Sametingsrådet vil imidlertid igjen konkret henvende seg til Fiskeridepartementet i saken. Sametingsrådet ser det som nødvendig at det gjennomføres tiltak for å redusere antall sel langs kysten, og at det eksisterer tilfredsstillende erstatningsordning for de fiskere som berøres. Det er viktig å utvikle en strategi på dette området bl.a. med klar dokumentasjon av tapene som fiskerne har lidt og lider.

Spørsmål fra Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Samisk undervisningen i videregående skoler i Midt-Troms.

Hva vil Sametingsrådet gjøre for å bedre på det dårlige samisk undervisningstilbudet for elever i videregående skole i Midt-Troms?

Sametingsrådets svar til Margreta Påve Kristiansen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Hva angår undervisningstilbudet i samisk for elever i videregående skole i Midt-Troms ligger ansvaret for denne undervisningen hos departementet, fylkeskommunen og den enkelte skole. Stortinget vil ventelig ved behandling av den nye opplæringsloven innføre en individuell rett til opplæring i samisk for samiske elever i videregående skole.

Årsakene til det dårlige undervisningstilbudet i samisk for elever i Midt-Troms kan ligge på mange plan. Sametingsrådet vil kartlegge årsakene og utfra dette ta saken opp med vedkommende myndighet som har forvaltningsansvaret.

Sametingsrådet har tidligere signalisert at en fremover ønsker å prioritere videregående opplæring. Sametingets muligheter til et mer tilfredsstillende arbeid innenfor denne sektoren, vil også bedres betraktelig fra den dagen Samisk utdanningsråd overføres til Sametinget. I

Sign: /

den senere tid har mesteparten av våre saksbehandlingsressurser vært brukt til arbeidet med Reform 97 og til barnehagesektoren.

Spørsmål fra Hartvik Hansen, samegruppa:

1. Hva har sametingsrådet gjort med de nye sakene som representantene eller gruppene har foreslått under nye saker etter forrige kunngjøring?
2. a) Hvordan har rådet prioritert sakene?
b) Hvilke saker er forkastet, eller hvilke saker blir liggende?
c) Hvilke saker arbeider rådet med, eller vil arbeide med?

Sametingsrådets svar til Hartvik Hansen, samegruppa:

Sametingsrådets prosedyre for behandling av nye saker som oversendes rådet, er som følger:

1. Den nye saken journalføres som selvstendig dokument med de eventuelle vedlegg representantene måtte ha lagt ved.
2. Representantenes saker inngår deretter i den videre behandlingen av saken sammen med øvrige dokumenter.
3. Etter hvert plenumsmøte utarbeides det en oversikt over hvilke nye saker som er fremmet, og hvilket saksnummer saken har fått i vårt journalsystem, slik at representantene lettere kan følge med i sine saker.
4. Løpende prioriteres deretter saker for behandling i tingets organer.

Dersom det er slik at saken deretter tas opp til behandling i ett av tingets organer, vil det normalt fremgå av saksfremstillingen at saken har vært reist av en av tingets representanter, eventuelt vil det vises til i vedtakene som fattes.

Sametingsrådet foretar fortløpende en prioritering av saker som behandles av rådet, men i mange tilfeller er det slik at de saker representantene fremmer allerede er under behandling i systemet, eller inngår i et større sakskompleks som det arbeides med. Det vil i denne sammenheng være for omfattende å ta en gjennomgang av de konkrete sakene fra denne tingsperioden, men vedlagt følger en liste over saker fremmet i dette Sametinget.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Per Solli	
2.	Jarle Jonassen	Magnhild Mathisen Sven-Roald Nystø Hartvik Hansen Jarle Jonassen
3.	Berit Ranveig Nilssen	
4.	Ing-Lill Pavall	Magnhild Mathisen

Sign: /

		Alf Nystad
		Hartvik Hansen
		Peder Mathisen
		Ing-Lill Pavall
5.	Margreta Påve Kristiansen	
6.	Måret Guhttor	
7.	Hartvik Hansen	
8.	Ole Henrik Magga	Hartvik Hansen
		Ole Henrik Magga
		Olav Andersen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III. Votering.

Saken avsluttet 27. mai 1997 kl. 15.45.

Sign: /

Sak 15/97 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 27. mai 1997 kl. 15.45.

I. Dokumenter

Forslag 1: representant Berit Ranveig Nilssen, NSR's sametingsgruppe

Forslag om endring av forskrift om fiske etter anadrome laksefisk og innlandsfisk i vassdrag og ved elveutløp m.m. i Finnmark.

Fylkesmannen i Finnmark vedtok 14.03.97 to nye forskrifter som gjelder fiske i vassdrag og elvemunninger.

Vi ber Sametinget om å arbeide med å få endret forskriften. Det er vedtatt å endre fredningssoner nær elvemunninger, og dette har ført til at lakseplasser nær elvene faller bort.

Forslag 2: representant Per Edvind Varsi, APs sametingsgruppe

Fast grunnlagsbevilgning til Duodjeinstituhtta, Kautokeino

Viser til brev datert 30. mai 1994 fra «Det kongelige kommunal- og Arbeidsdepartementet» til Sametinget om fast grunnlagsbevilgning til Duodjeinstituhtta.

Departementet skriver som følgende; sitat:

«Departementets oppfatning om en fast grunnlagsbevilgning bør vurderes av Sametinget»

På bakgrunn av dette tillater Arbeiderpartiets sametingsgruppe be Sametingsrådet vurdere at Duodjeinstituhtta får fast årlig rammebevilgning.

Forslag 3: representant Johan Mikkel Sara, APs sametingsgruppe

Lov av 28.06.57 nr. 16 om friluftslivet

I frilufsloven § 2 (ferdsel i utmark) sies det at enhver kan ferdes fritt til fots hele året uten å måtte betale for det (allmennsretten). Dette synes å være brutt når det gjelder Nordkapp-plataet. Der må folk betale betydelige summer for i det hele tatt å komme på plataet.

Sametinget må ta opp saken med de rette myndigheter, da dette angår veldig mange mennesker.

Forslag 4: representant Eilif O. Larsen, APs sametingsgruppe

Revisjon av retningslinjer for støtte til næringskombinasjoner

Sametinget fastsatte den 26. september 1996 retningslinjene for støtte til næringskombinasjoner.

I ettertid har det kommet frem noen uheldige konsekvenser av retningslinjene.

Duodji og utmarksnæringer kan, ifølge regelverket, også få driftsstøtte som selvstendige næringer. Kravet er allikevel at omsetningen ikke kan overstige kr. 75000. Dette kravet bør endres slik at det blir mulig å leve av. En mulig løsning kan være å forhøye omsetningsgrensa til 150000 kr. for hver av disse to næringene når de drives enkeltvis.

Sametinget tar retningslinjene for støtte til næringskombinasjoner opp til revisjon iløpet av høsten 1997 slik at nye forskrifter kan tre ikraft fra årsskiftet.

Sign: / EKN

Forslag 5: representant Magnhild Mathisen, APs sametingsgruppe

Rekruttering av førskolelærere og barnehagepersonell

Vitalisering av den samisk kultur,- og en bevisstgjøring av egen tilhørighet, spesielt i den yngre generasjon har vært positiv. I dag opplever vi en stor etterspørsel for personell med samisk kompetanse innenfor samiske barnehager, både i samiske områder og utenfor samiske områder.

Mange kommuner har problemer med å skaffe personell med relevant kompetanse. Samisk talende førskolelærer er vanskelig å rekrutterer, og det er stor konkurranse om de få som finnes.

Mangel på kvalifisert personell gjør at mange samiske barnehager ikke har ansatt førskolelærere verken i styrerstilling eller som pedagogiske ledere. I tillegg til at mange barnehager mangler utdanna førskolelærer, er det en stor del av de samiske barnehagepersonellet som ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske samfunnsforhold og kulturkunnskap. Alle behersker heller ikke samisk språk verbalt. En annen viktig utfordring er å beholde den samiske kompetansen som allerede er i barnehagene, både når det gjelder det faglærte og ufaglærte personalet.

På bakgrunn av dette vil AP's sametingsgruppe be Sametingsrådet å prioritere og ta opp tiltak med de rette myndigheter, som går på rekruttering til samisk førskoleutdanning. I tillegg vurdere ulike modeller for desentralisert opplegg for førskolelærerutdanning og ulike etterutdanningstilbud.

Forslag 6: representant Berit Ranveig Nilssen, NSR's sametingsgruppe

Vern av Skjåholmen i Nesseby kommune.

Fylkesmannen i Finnmark har igangsatt arbeid med vern av Skjåholmen i Nesseby.

Formålet med vernet er i følge fylkesmannen vern av viktige biotoper for noen fuglearter. Fredning innebærer bl. a. sterk innskrenkning av lokalbefolkningens muligheter til å nytte området i fritids- og næringsssammenheng.

NSR har forståelse for at vern av viktige vilbiotoper kan være nødvendig. I sammenheng med vern av naturområder er det viktig av konsekvensene av vernet gjøres i samråd med lokalbefolkninga /samiske interesser. I dette tilfellet er ikke lokalbefolkninga tatt med på råd i forbindelse med igangsettingen av arbeidet med vern.

NSR ber Sametingsrådet følge opp saken når den kommer til høring. Og videre at rådet tar opp med fylkesmannen den praksis som utøves i slike saker.

Dette for å sikre at lokalbefolkningens/samiske interesser ivaretas.

Forslag 7: representant John Henrik Eira, NSR's sametingsgruppe

St. meld. nr. 35 (1996-97) Om rovviltforvaltning

Sametinget ber Stortinget om å utsette behandlinga av St. meld. nr. 35 (1996-97) til høsten. Sametinget har ikke på noen måte vært med i prosessen med forberedelsen av St. meld. nr. 35 (1996-97). Meidingen gikk gjennom i Siatsråd den 11. april 1997. Stortinget skal behandle meldingen i juni.

Med bakgrunn i at det er store meningsforskjeller mellom rovdyrforvaltningen og samiske næringsinteresser, må Sametinget ha muligheter til å komme med innspill til meldingen. På grunn av den korte tiden mellom offentliggjøring av St. meld. nr. 35 og Stortingsbehandling, har Sametinget ikke hatt muligheter til å behandle meldingen.

Sign: / EKN

Sametinget vil bemerke at det etter hvert synes å komme til syne et behov for en nærmere avklaring av forholdet mellom Sametinget, Regjeringen og Stortinget om hvordan vi skal kunne ivareta Sametingets rolle og hensyn i saker som Regjeringen legger frem for Stortinget til behandling.

Forslag 8: representant Øystein Ballari, NSR's sametingsgruppe

Prostitusjon i Finnmark

I den siste tiden har det vært mye snakk om prostitusjonen som foregår enkelte steder innenfor det samiske bosetningsområdet. Når slik virksomhet oppstår i vårt samfunn, så går det utover det vi kan akseptere.

Gjennom prostitusjon fremmes et nedverdiggende menneskesyn. Prostitusjon medfører at kvinner får svekket sin status, og reduseres til en handelsvare.

Med prostitusjon følger også annen ulovlig virksomhet. Og lignende virksomhet må antas å følge prostitusjonen i de samiske områdene.

Barn og unge som vokser opp i områder med prostitusjon, får et forringet menneskesyn, som over tid er skadelig. Både enkeltpersoner, familier, naboer og hele lokalsamfunn påvirkes negativt av slik virksomhet.

Slik virksomhet ødelegger også samkvemmet med vårt naboland i øst. Det påvirker særlig forholdet til våre nye naboer som har flyttet til Norge, og er med på å ødelegge samarbeidet i Barentsregionen.

Sametinget støtter det protestarbeidet som Tanakvinnene har gjennomført mot prostitusjon. Det er viktig at norske myndigheter initierer tiltak som kan stoppe denne handelen. Myndighetene må også bevilge midler til å finansiere tiltak for å forebygge prostitusjon.

Forslag 9: representant Egil Olli, APs sametingsgruppe

Samisk journalistutdanning

Arbeiderpartiets Sametingsgruppe konstaterer at Sami Allaskuvla i Guovdageaidnu ikke har fått oppretta samisk journalistutdanning. Sametinget må snarest ta dette opp med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, for å oppretta et slikt tilbud ved Sami Allaskuvla i Guovdageaidnu/Kautokeino.

Samisk journalistutdanning, i likhet med andre samiske utdanningstilbud er et nasjonalt ansvar. Derfor er det også et ansvar for Sametinget til å medvirke til at man får bygget opp et utdannings- og forskningscenter for journalistikk om samisk og urbefolkningsproblematikk.

Samisk journalistutdanning hadde et tre-årig prøveprosjekt som ble startet 1. august 1991. Prosjektet var et samarbeid mellom Høgskolesenteret i Nordland og Sami Allaskuvla i Guovdageaidnu/Kautokeino.

Evaluering av prosjektet konkluderte med at det bør etableres en egen samisk journalistutdanning. Prosjektet avdekket et sterkt økende behov hos samiske mediebedrifter og utdannede journalister som innehar kvalifikasjoner for arbeid først og fremst i samiskspråklige medier, men som også er funksjonelt tospråklige i samisk og norsk, finsk eller svensk. Derfor er det viktig at samisk journalistutdanning blir et tilbud med base i et samiskspråklig miljø som er i stand til å ivareta et helhetlig nordisk-samisk perspektiv.

Arbeiderpartiets Sametingsgruppe ber om at Sametingsrådet snarest tar dette opp med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, for å opprette et studietilbud i samisk journalistikk ved Sami Allaskuvla i Guovdeaidnu/Kautokeino.

Sign: / EKN

Forslag 10: representant Marianne Balto Henriksen, NSR's sametingsgruppe

Informasjon om urfolksrettigheter nasjonalt ansvar

I den senere tid har det kommet en rekke negative uttalelser om samiske spørsmål fra ulike hold.

I kjølvannet av dette er det også dannet en organisasjon «Nei til Sameland». En rekke uttalelser og formålet med dannelsen av den nye organisasjonen avdekket stor uvitenhet i stor del av befolkningen om urfolkforhold generelt og samiske spørsmål spesielt.

Disse verbale angrepene mot samer har uten tvil gitt angst og uttryggighet hos samiske barn og ungdom. Det er uten tvil behov for å øke informasjon til befolkningen hvorfor det er nødvendig å legge forholdene til rette slik at samer kan bevare og utvikle sitt språk, sitt kultur og sitt samfunnsliv. For å unngå at denne aksjonen sprer seg og befester seg, ber NSR derfor Sametingsrådet ta opp men Norske myndigheter om

- økt informasjon om Norges forpliktelser overfor samer igjennom ratifisering av ILO konvensjon art. 169
- økt informasjon om intensjonen av Grunnlovens § 110 a og samiske språkregler
- behov for økt bevilgning til Sametinget til eget informasjonsarbeid.

II. Innleverte forslag

Hartvik Hansen, samegruppa fremmet følgende forslag etter § 22 i forr.orden:

Ny sak «*Forvaltningsplan for rovvilt i de samiske områder*» tas opp til behandling som ny sak nr. 11, til tross for at den ikke var levert før kl. 16.00 dagen før den dag saken skal behandles i Sametinget.

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Dokument 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, og 9 oversendes Samtingsrådet til videre behandling.

Dokument 8 og 10 behandles som siste saker på dette møtet.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Hartvik Hansens forslag ble forkastet med 30 mot 6 stemmer.
2. Møtelederskapets innstilling del 1, ble enstemmig vedtatt.
3. Møtelederskapets innstilling del 2, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Hartvik Hansen (til forr.ord.)	Ragnhild Nystad (til forr.ord.)
	Hartvik Hansen (til forr.ord.)

Sign: *RHF* / *EKN*

2.	Berit Ranveig Nilssen	Hartvik Hansen Magnhild Mathisen
3.	Per Edvind Varsi	Ole Henrik Magga
4.	Johan Mikkel Sara	
5.	Eilif O. Larsen	John Henrik Eira Alf Nystad Sven-Roald Nystø Eilif O. Larsen
6.	Magnhild Mathisen	Ragnhild Nystad Geir Tommy Pedersen Hartvik Hansen Magnhild Mathisen
7.	Berit Ranveig Nilssen	Magnhild Mathisen Alf Nystad
8.	John Henrik Eira	
9.	Øystein Ballari	Johan Mikkel Sara Marianne Balto Henriksen Ragnhild Nystad Hartvik Hansen Ingar Eira Berit Ranveig Nilssen Johan Mikkel Sara
	Øystein Ballari (til forr.ord.)	
10.	Egil Olli	
11.	Marianne Balto Henriksen	Hartvik Hansen Mary Mikalsen Trollvik Ragnhild Nystad Berit Ranveig Nilssen Sven-Roald Nystø Magnhild Mathisen Ingar Eira
12.	Ragnhild Nystad (til forr.ord.)	
13.	Hartvik Hansen (til forr. ord.)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Dokument 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, og 9 oversendes Samtingsrådet til videre behandling.

Dokument 8 og 10 behandles som siste saker på dette møtet.

Saken avsluttet 27. mai 1997 kl. 17.42.

Sign: /

Sak 16/97 NIBR-rapport om omstillingsprogrammet

Saken påbegynt 27. mai 1997 kl. 17.42.

I. Dokumenter

- St.meld.nr.28 (1991-92) «En bærekraftig reindrift»
- Rammeplan for omstillingsprogrammet i Indre Finnmark 1993-97
- NIBR-rapport 1996:130 Ressursknapphet og omstilling i samiske samfunn
- Brev fra KAD av 15.11.1996 og av 10.02.1997

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget har vurdert NIBRs notat «Ressursknapphet og omstilling i samiske samfunn - underveisevaluering av omstillingsprogrammet for indre-Finnmark».

Blant de viktigste utfordringene NIBR-rapporten nevner er hva som skal skje med programmet etter planlagt avslutning i 1997, og i hvilken form ved en eventuell forlengelse utover programperioden.

Det har siden programstyret ble oppnevnt i juli 1993 vært en omstendelig prosess med store forsinkelser i tilrettelegging og organisering av tiltakene. Det første operative året var i realiteten 1994, mens plan- og rapporteringssystemene ikke var på plass før i 1995. På mange måter var 1995 det første året programmet virket som helhet. Fristen for å søke omstillingslønn er også blitt forlenget med ett år, noe som medførte at en svært stor gruppe meldte seg først på ved fristens utløp, og startet sin omstillingsperiode først ved årsskiftet 1995/96. Dette innebærer at en stor gruppe omstillere først er ferdig med programmet ved utgangen av år 2000. Disse bør følges opp på en ordentlig måte. Sametinget viser til at alle involverte kommuner ønsker en forlengelse av programmet i en eller annen form. Et hovedargument for dette er at de fleste omstillerne ikke har hatt mulighet til å delta på tiltak innenfor kompetanseheving og næringsutvikling før i 1996, og at en derfor står i fare for at tiltak overfor denne gruppen ikke være tilgjengelig i deres omstillingsperiode.

Med de realitene som er nevnt foran, vil Sametinget anmode om at programmet blir videreført i sin nåværende form til og med år 2000. Organisering og satsingsområder videreføres der tiltak og ansvar forankres i de forvaltningsorganer slik opplegget fungerer i dag.

Sametinget vil i nær fremtid igangsette utforming av en egen plan for reindriftsnæringen. Dette arbeidet vil ha som hovedmålsetting å sette næringen istand til å bestå som en livskraftig del av det samiske samfunn både økonomisk og kulturelt. De overordnede målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindriftsnæring er de bærende elementer i dagens reindriftspolitik som Sametinget vil forfølge.

På grunn av store forsinkelser i organisering og tilrettelegging av programtiltakene, og at de fleste avviklerne startet sin omstillingsperiode først ved årsskiftet 1995/96, vil det være naturlig å forlenge programperioden ut år 2000. Den største gruppen av omstillere vil først være ferdig med programmet i dette året, og nødvendiggjør derfor en tett oppfølging frem til da. Organisering og satsingsområder videreføres der tiltak og ansvar forankres i de forvaltningsorganer slik opplegg og form fungerer i dag. Sametinget anbefaler at styret reduseres til 5 medlemmer.

Sametinget vil peke på følgende enkelttiltak:

Sign: / EKN

- a) For oppfølging og veiledning forlenges konsulentstillingene ved arbeidskontorene ut år 2000. Disse stillingene finansieres av Landbruksdepartementet.
- b) De ekstraordinære INKO-stillingene med samisktalende personell i Finnmark Bedriftsrådgivning forlenges ut år 2000.
- c) Regelverk og støtteordninger tas opp til vurdering for å tilpasse støtte overfor næringskombinasjonstilpasninger, bl.a. endring av reglene for bruken av BU-midler, jf Næringsstrategier for Nord-Norge.
- d) De ekstraordinære støttesatsene med 60% investeringsstøtte og 75% produktutviklingsstøtte forlenges ut år 2000.
- e) Midlene til næringsutvikling opprettholdes på dagens nivå. Omstillingskommunene pålegges å øremerke midler til næringsutvikling for avviklerne.
- f) Samordningsgruppen for næringsutvikling (SOIF) fortsetter sitt samarbeid ut år 2000.
- g) Kompetanseutviklingstiltak forankres hos de opprettede kursavdelingene ved de samisk videregående skolene i Karasjok og Kautokeino. Samarbeidstiltak mellom de videregående skoler og lokalt næringsliv prioriteres. En bør videre satse sterkere på nærings- og bransjeretta opplæring og utdanning, for å treffe med tiltak som står i forhold til arbeidsmarkedets og næringslivets krav og behov, og deltakernes forutsetninger. Ekstraordinære midler fra KUF tilføres ut år 2000.
- h) Det innføres en frivillig ordning med førtidspensjon for omstillere over 50 år som ikke har kommet over i ny sysselsetting etter omstillingsperioden.
- i) Arbeidet i «Sosial nettverksgruppe» fortsetter sin virksomhet ut år 2000. Det samme gjelder for prosjektet «Helsemessige og sosiale konsekvenser av omstillingen i reindriftsnæringen». Ekstraordinære midler tilføres arbeidet ut år 2000.
- j) Omstillere gis anledning til å tjene mer enn 50% av lønna i omstillingsperioden for å sikre både velferd og arbeidserfaring for omstillerne.

Forslag 1: representant Egil Olli, APs sametingsgruppe

Tillegg til punkt G:

KUF må påta seg ansvaret for opprettelse av kursinspektørstillinger ved kursavdelinger ved de samiske videregående skoler. Inntil videre må en vurdere å finne løsninger innenfor de ekstraordinære virkemidler som tilføres SUFUR innen omstillingsprogrammet.

Nytt punkt K:

Omstillingsperioden forlenges for de som er blitt forhindret fra å gjennomføre en aktiv omstilling p.g.a. langvarig sykdom, svangerskapspermisjon, eller andre tungtveiende grunner.

Forslag 2: representant Ingar Eira, SPs sametingsgruppe

Tillegg til Sametingsrådets innstilling:

pkt. e) «i større grad» føyes til i 2. setning, slik at ordlyden blir slik:

«Omstillingskommunene pålegges i større grad å øremerke midler til næringsutvikling for avviklere».

pkt. j) Omstillere gies anledning til å tjene inntil 100% av omstillingslønna i omstillingsperioden for å sikre både velferd og arbeidserfaring for omstillerne.

Sign: / EKN

III. Votering

Av 39 representanter var 34 tilstede.

Forslag 2 ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1, tillegg til g) ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1, nytt punkt k) ble enstemmig vedtatt.
3. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga	
	Ragnhild Nystad (forr.ord.)	
	Mary Mikalsen Trollvik (forr.ord.)	
	Ragnhild Nystad (forr.ord.)	
2.	Egil Olli	
3.	Ingar Eira	
4.	Peder Mathisen	Sven-Roald Nystø
		Marianne Balto Henriksen
		Jens Petter Olsen
		Peder Mathisen
5.	Nils O. Nilsen	Peder Mathisen
6.	Alf E. Nystad	
7.	Tore Bongo	
8.	Inger Anne S. Gaup	
9.	Øystein Ballari	
10.	Egil Olli	
11.	Ingar Eira	
12.	Per Edvind Varsi	
13.	Ole Henrik Magga	
14.	Egil Olli	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget har vurdert NIBRs notat «Ressursknapphet og omstilling i samiske samfunn - underveisevaluering av omstillingsprogrammet for indre-Finnmark».

Blant de viktigste utfordringene NIBR-rapporten nevner er hva som skal skje med programmet etter planlagt avslutning i 1997, og i hvilken form ved en eventuell forlengelse utover programperioden.

Det har siden programstyret ble oppnevnt i juli 1993 vært en omstendelig prosess med store forsinkelser i tilrettelegging og organisering av tiltakene. Det første operative året var i realiteten 1994, mens plan- og rapporteringssystemene ikke var på plass før i 1995. På mange måter var 1995 det første året programmet virket som helhet. Fristen for å søke omstillingslønn er også blitt forlenget med ett år, noe som medførte at en svært stor gruppe

Sign: / EKN

meldte seg først på ved fristens utløp, og startet sin omstillingsperiode først ved årsskiftet 1995/96. Dette innebærer at en stor gruppe omstillere først er ferdig med programmet ved utgangen av år 2000. Disse bør følges opp på en ordentlig måte. Sametinget viser til at alle involverte kommuner ønsker en forlengelse av programmet i en eller annen form. Et hovedargument for dette er at de fleste omstillerne ikke har hatt mulighet til å delta på tiltak innenfor kompetanseheving og næringsutvikling før i 1996, og at en derfor står i fare for at tiltak overfor denne gruppen ikke være tilgjengelig i deres omstillingsperiode.

Med de realitene som er nevnt foran, vil Sametinget anmode om at programmet blir videreført i sin nåværende form til og med år 2000. Organisering og satsingsområder videreføres der tiltak og ansvar forankres i de forvaltningsorganer slik opplegget fungerer i dag.

Sametinget vil i nær fremtid igangsette utforming av en egen plan for reindriftsnæringen. Dette arbeidet vil ha som hovedmålsetting å sette næringen istand til å bestå som en livskraftig del av det samiske samfunn både økonomisk og kulturelt. De overordnede målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindriftsnæring er de bærende elementer i dagens reindriftspolitik som Sametinget vil forfølge.

På grunn av store forsinkelser i organisering og tilrettelegging av programtiltakene, og at de fleste avviklerne startet sin omstillingsperiode først ved årsskiftet 1995/96, vil det være naturlig å forlenge programperioden ut år 2000. Den største gruppen av omstillere vil først være ferdig med programmet i dette året, og nødvendiggjør derfor en tett oppfølging frem til da. Organisering og satsingsområder videreføres der tiltak og ansvar forankres i de forvaltningsorganer slik opplegg og form fungerer i dag. Sametinget anbefaler at styret reduseres til 5 medlemmer.

Sametinget vil peke på følgende enkelttiltak:

- a) For oppfølging og veiledning forlenges konsulentstillingene ved arbeidskontorene ut år 2000. Disse stillingene finansieres av Landbruksdepartementet.
- b) De ekstraordinære INKO-stillingene med samisktalende personell i Finnmark Bedriftsrådgivning forlenges ut år 2000.
- c) Regelverk og støtteordninger tas opp til vurdering for å tilpasse støtte overfor næringskombinasjonstilpasninger, bl.a. endring av reglene for bruken av BU-midler, jf Næringsstrategier for Nord-Norge.
- d) De ekstraordinære støttesatsene med 60% investeringsstøtte og 75% produktutviklingsstøtte forlenges ut år 2000.
- e) Midlene til næringsutvikling opprettholdes på dagens nivå. Omstillingskommunene pålegges å øremerke midler til næringsutvikling for avviklerne.
- f) Samordningsgruppen for næringsutvikling (SOIF) fortsetter sitt samarbeid ut år 2000.
- g) Kompetanseutviklingstiltak forankres hos de opprettede kursavdelingene ved de samisk videregående skolene i Karasjok og Kautokeino. Samarbeidstiltak mellom de videregående skoler og lokalt næringsliv prioriteres. En bør videre satse sterkere på nærings- og bransjeretta opplæring og utdanning, for å treffe med tiltak som står i forhold til arbeidsmarkedets og næringslivets krav og behov, og deltakernes forutsetninger. Ekstraordinære midler fra KUF tilføres ut år 2000. KUF må påta seg ansvaret for opprettelse av kursinspektørstillinger ved kursavdelinger ved de samiske videregående skoler. Inntil videre må en vurdere å finne løsninger innenfor de ekstraordinære virkemidler som tilføres SUFUR innen omstillingsprogrammet.
- h) Det innføres en frivillig ordning med førtidspensjon for omstillere over 50 år som ikke har kommet over i ny sysselsetting etter omstillingsperioden.

Sign: /

- i) Arbeidet i «Sosial nettverksgruppe» fortsetter sin virksomhet ut år 2000. Det samme gjelder for prosjektet « Helsemessige og sosiale konsekvenser av omstillingen i reindriftsnæringen». Ekstraordinære midler tilføres arbeidet ut år 2000.
- j) Omstillere gis anledning til å tjene mer enn 50% av lønna i omstillingsperioden for å sikre både velferd og arbeidserfaring for omstillerne.
- k) Omstillingsperioden forlenges for de som er blitt forhindret fra å gjennomføre en aktiv omstilling p.g.a. langvarig sykdom, svangerskapspermisjon, eller andre tungtveiende grunner.

Saken avsluttet 27. mai 1997 kl. 19.15.

Sign: *RHF* / *EKN*

Møteboksekretær(er): Rune Fjellheim/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 74 sider

Sak 17/97 Reindrifftsavtalen 1997/98

Saken påbegynt 29. mai 1997 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- St. prp. nr. 46 (1996-97) Om reindrifftsavtalen 1997-98, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt og om endringer i statsbudsjettet for 1997
- Innst. S. nr. 233 (1995-96) Innstilling fra næringskomiteen om reindrifftsavtalen 1996-97, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 1996.
- Sametingets vedtak i sak 25/96 Reindrifftsavtalen 1996/97.

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil gi sin grunnleggende tilslutning til de overordnede målene om en økologisk, økonomisk, og kulturell bærekraftig reindriffts næring. Disse målene er de bærende elementer i dagens reindriffts politikk, og danner grunnlaget for Sametingets merknader.

En helhetlig reindriffts politikk må basere seg på aktiv bruk av de tilgjengelige virkemidler. Pr. i dag er det to hovedsett med virkemidler som er tilgjengelig for reindriffts myndighetene, reindrifftsloven og reindrifftsavtalen. Sametinget er enig med regjeringen i at reindrifftsloven og stimulerings tiltakene over reindrifftsavtalen i sterkere grad skal kunne brukes sammen for å nå fram til større mål oppnåelse i reindriffts politikken.

Sametinget er imidlertid fortsatt av den oppfatning at man må vise varsomhet i bruken av tvangstiltak overfor næringen som hjemlet i den nye loven, men ser nytten av disse som et supplement til de positive virkemidler som er etablert gjennom reindrifftsavtalen.

Reindriffts næringen settes nå inn i en klar samepolitisk sammenheng. Sametinget vil heretter få en utvidet rolle i forvaltningen av reindriffts næringen gjennom oppnevningens myndigheten til næringens styringsorganer. I denne sammenheng har Sametinget utkast til mandat og sammensetning for et utvalg som skal utarbeide Sametingets reindrifftsplan, ute på høring. Hensikten med utarbeidelsen av en slik plan er å vurdere næringens fremtidige behov og utfordringer og sette det hele inn i en samepolitisk sammenheng.

Økonomisk grunnlag, rammen

Sametinget registrerer at rammen for årets reindrifftsavtale er den samme som for 1996-97. I likhet med tidligere år vil tinget understreke at avtalerammen ikke må reduseres så lenge inntektsgrunnlaget i næringen er svakt, og usikkerheten rundt alternativt sysselsetting er stor. Stortinget bør fortsatt komme med klarere signaler om at avtalerammen de nærmeste årene ikke må reduseres.

Reindriffts næringen er ikke noen kraftig subsidiert primær næring, og subsidiering er, og bør ikke være noe mål i seg selv. Samtidig vil kravet til en kulturell bærekraftig næring gjøre at man vil måtte forvente en viss overføring fra det offentlige. Alternativt ville reindrifften måtte gå gjennom en enda sterkere strukturrasjonalisering med fokus på kjøttproduksjon, og antall enheter. Sametinget er innstilt på å bidra til å utvikle en reindriffts næring med en høy andel sysselsatte, for å bevare et størst mulig menneskelig grunnlag for å vedlikeholde tradisjonell samisk språk-, natur-, kultur- og næringskunnskap.

Sign: / EKN

Med henvisning til totalregnskapet for reindriftsnæringen, vil Sametinget vise til at det er et grunnleggende problem i reindriften at den totale lønnsomheten i næringen har gått ned etter 1985. Uansett hvordan en ser på reindriften, er det et faktum at reindriftsnæringens situasjon er preget av problemer som er skapt av lengere tids økning i reintallet med påfølgende overutnytting av naturgrunnlaget, den stadig økende rovdyrbestanden og nye store inngrep i reindriftsarealene.

Situasjonen er nå at reintallet er redusert betydelig i forhold til øverste fastsatt reintall. Spørsmålet blir om man begynner å nærme seg balansen mellom ressursgrunnlaget og beitetrykket. Dersom veksten i beitegrunnlaget er oppnådd vil det ta noen år før beiten er restituert, og kan gi den produktivitetsøkning man forventer. Dette betyr etter Sametingets oppfatning at man må være forberedt på å vedlikeholde, eventuelt styrke de økonomiske overføringene i den kommende perioden for å hjelpe næringen gjennom denne overgangen.

Inntektsutjevning - øvre reintall

Sametinget har ved tidligere års behandling av reindriftsavtalen og melding om reindrift, etterlyst vilje til å styrke fordelingsprofilen i bruken av virkemidler. Tinget har blant annet uttrykt ønske om en vurdering av å innføre et øvre reintall pr. driftsenhet, for å bevare antall sysselsatte i næringen.

Det er med tilfredshet tinget nå registrerer vilje fra avtalepartenes side til å legge om de økonomiske virkemidlene i retning av en sterkere grad av inntektsfordeling. Det har tidligere ikke vært lagt opp til noen inntektsfordelingsprofil i bruken av de økonomiske virkemidler. Dette har resultert i at det gjerne har vært de største driftsenhetene som har mottatt størst overføringer.

Årets reindriftsavtale innebærer at det kun er driftsenheter med inntil 600 dyr som vil kunne motta direkte produksjonsrettede tilskudd. I tillegg settes det en øvre grense på kr. 75.000,- i direkte tilskudd. Sametinget vil uttrykke sin prinsipielle støtte til at det innføres et tak på antall dyr pr. driftsenhet, for å oppnå støtte over reindriftsavtalen. Dette vil sammen med økningen i det faste produksjonstilskuddet, bidra til bedre inntektsutjevning i næringen.

Innføring av øvre reintall er ikke uproblematisk. Sametinget vil understreke behovet for en gjennomgang av mulighetene for generasjonsoverganger og nyrekrutering til næringen. I den sammenheng ser Sametinget med interesse på at partene er blitt enige om å nedsette en arbeidsgruppe for å se på mulighetene for generasjonsskifter i reindriften slik det fremkommer i sluttprotokollen fra forhandlingene. Utsiktede effekter av nye ordninger vil være med på å undergrave hensikten med, og tilslutningen til ordningene. I tillegg vil Sametinget be avtalepartene se på muligheten for å gjeninnføre ordningen med førtidspensjon, i tråd med tingets tidligere vedtak.

Avtalen legger opp til for detaljert styring gjennom forhandlingene. Særlig gjelder dette ordningen i Troms. Sametinget vil henlede oppmerksomheten mot reindriftslovens § 8 a), og de plankrav som stilles der. Regulering og styring av indre forhold i en driftsenhet og et distrikt, kan best ivaretas gjennom dette arbeidet. Dermed oppnås større legitimitet og ansvar innad i næringen overfor de tiltak som planlegges gjennomført.

Utviklings- og investeringstiltak

Sametinget registrerer at Reindriftnæringens utviklingsfond (RUF) gis en ordinær bevilgning på 31,1 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 0,5 mill. kroner fra i fjor. Tinget støtter en fortsatt sterk satsning på utvikling og investeringer i næringen.

Av RUFs midler avsettes det 5,0 mill. kroner til forskning og veiledning, som disponeres av Reindriftnæringens fagråd. Sametinget vil i likhet med tidligere år understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre

Sign: RUF...../.....EKN.....

driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift, bør i sterkere grad overlates etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Sametinget registrerer også satsningen på ressurskartlegging og -forvaltning. Partene er enige om å avsette 4,5 mill. kroner over RUF til ulike prosjekter knyttet til dette. Tinget har ingen merknader til en slik prioritering, og forventer tilbakemelding på resultatene av innsatsen på disse områdene.

En økt satsning på næringskombinasjoner hører til blant Sametingets prioriterte næringsstrategier. I de senere år har RUF bevilget 1,0 mill. kroner til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte næringskombinasjoner hvor reindrift inngår som en komponent. I år har avtalepartene blitt enige om å øke dette beløpet til 2,0 mill. kroner under forutsetning av at ordningen skal gjelde hele det samiske reindriftsområdet. Sametinget er tilfreds med den tilslutning tingets ordning med tilskudd til næringskombinasjoner får fra forhandlingspartene, og vil vise til at SUFs nye retningslinjer vedtatt av Sametinget i februar 1997, ivaretar de krav forhandlingspartene stiller for overføringen.

Sametinget registrerer at rapporten om «Inntektsøkninger i reindriftsnæringen» nå foreligger, og at den vil bli fulgt opp med støtte over RUF. Rapportens hovedinnhold er dessverre ikke kjent for tinget, og man tør be om en orientering om de tiltak som tenkes iverksatt som følge av rapporten. Særlig etterlyser Sametinget konkretisering av kvinnerettede tiltak i denne sammenheng. Stortinget uttrykker seg i Innst.S. nr. 233 (1995-96) slik om dette punkt:

«Fleirtallet ynskjer å framheve at det er svært viktig å trekkje kvinner sterkare med i reindriften. Ikkje berre formelt som eigar og det å stå som leiar i driftseininga, men også ved at arbeidstilhøve og arbeidsoppgåver med direkte tilknytning til utøving av driften vert søkt lagt til rette og utvikla for kvinner.»

Dette er også helt i tråd med Sametingets tidligere vedtak i forbindelse med den årlige reindriftsavtalen.

Sametinget vil fremheve behovet for å stimulere ungdom til å satse på reindriften som næring. Det er viktig at det utvikles ordninger over reindriftsavtalen som sikrer rekrutteringen til næringen. Sametinget vil be avtalepartene se på dette.

Ressursgrunnlaget, reintallstilpasning

Sametinget har i mange år uttrykt behovet for en økologisk tilpasset reindrift, der beitegrunnlaget setter rammen for reintallet på en slik måte at en kan oppnå stabilitet i næringen over tid. I denne sammenheng er det helt sentralt at de fastsatte grensene for øvre reintall gir et så korrekt signal som mulig til allmennheten og utøverne. Det vil si at man fra forvaltningen fastsetter et øvre reintall som er så nært det biologisk riktige som mulig.

Pr. 1. April 1996 er reintallet i Finnmark ca. 25 000 lavere enn fastsatt øvre reintall. Sametinget er svært fornøyd med at denne problemstillingen nå settes på dagsorden blant annet gjennom den svært grundige gjennomgangen av ressursgrunnlaget som er presentert i "Ressursregnskapet for reindriften".

I 1996 ble det signalisert at reindriftsstyret ville fastsette nytt øvre reintall for Finnmark i tråd med Sametingets og Stortingets signaler. Dette har så langt ikke skjedd. Årsakene kan være mange, men man bør fortsatt søke å unngå usikkerhet rundt reintallsproblematikken ved at man unnlater å signalisere beitenes bæreevne i Finnmark. Sametinget vil i den sammenheng vise til den bekymring NRL uttrykte i forbindelse med årets reindriftsforhandlinger referert i St.prp. nr. 46 (1996-97):

«NRL framholdt i sitt krav også et forhold som begynner å aktualisere seg og bekymre reineierne. Det gjelder spørsmålet om hvor langt ned det er

Sign: /

forsvarlig å redusere reintallet for at reindriften fortsatt skal kunne bestå som en selvstendig næring, og før det begynner å gå ut over den kulturelle bærekraft, de sosiale forhold, fagmiljøet innenfor næringen og infrastrukturen. NRL presiserte i denne forbindelse at en ytterligere reduksjon av reintallet fra dagens situasjon krever kompensasjon med økt ramme og vurdering av nye ordninger for omstilling.»

Den store usikkerheten og det stadig økende presset på næringen bekymrer Sametinget. Alle involverte parter bør bidra så langt mulig til å sette klare grenser, slik at næringen kan planlegge fremover, og gjenskape tryggheten i reindriften.

Rovdyrproblematikken - nye erstatningsregler

Reindriftsnæringen har i lang tid hatt svært ugunstig erstatningsordning for rovdyrsskader i forhold til andre primærnæringer. De nye erstatningsreglene for rovdyrtap foreligger nå, og vil forhåpentligvis bidra til å rette opp noen av de ulempene næringen har hatt i den forbindelse.

Sametinget vil understreke viktigheten av at det i de nye reglene er lagt større vekt på skjønn og sannsynliggjøring av tap, enn på ren dokumentasjon. For reindriften vil dette være en klar fordel. I den sammenheng kan det vises til reindriftsforvaltningens kommentarer i ressursregnskapet for reindriften:

«Dokumentasjonskravet har stått sterkt når erstatning for rovdyrdrept rein skulle beregnes. En har samtidig vært klar over at sannsynligheten for å finne et kadaver ikke er større enn ca. 10 %. Det har derfor vært arbeidet med sikte på å redusere kravet til dokumentasjon, og i stedet ta i bruk beregnede tap som utgangspunkt for erstatningsutmålingene.» (Ressursregnskap for reindriftsnæringen for reindriftsåret 1. april 1995-31. mars 1996, s. 38).

I tillegg har man sammenlignet påstått tap fra næringen selv og beregnet tap etter en sannsynlighetsmodell. Resultatene viser påfallende god sammenheng mellom utøvernes påståtte tap, og beregnet tap. Dette er etter Sametingets oppfatning et signal om at næringens opplysninger om tap må tas på alvor, og de økonomiske rammene for erstatningene må dimensjoneres i forhold til dette.

Alvorligere er det likevel at tapene synes å være økende, og varsler om en urovekkende økning i antall rovdyr i enkelte områder. Dette ble også påpekt i Sametingets vedtak om fjorårets avtale der det ble referert til den økende forståelsen for reineierens problemer. I den sammenheng vil man gjenta oppfordringen om å trekke reindriftsutøverne inn i et nærmere samarbeid om forvaltningen av de store rovdyra. Reindrifta besitter ofte større kunnskap om rovdyrbestanden og utviklingen i denne, enn mange som har ansvaret for forvaltningen av rovdyr. Samarbeid, respekt, rimelig bestandskontroll og akseptable erstatningsordninger, er nøkkelord for å lykkes med rovdyrforvaltningen.

Tapsforebyggende tiltak

Sametinget vil understreke behovet for at næringen så langt som mulig kan forebygge tap. Det er etter tingets oppfatning viktig at man vurderer virkemidler som kan bidra til dette. I seg selv vil reinens kondisjon være med på å forebygge tap, og en balansert ressursutnyttelse vil bidra til dette, men spesielle forhold kan tilsi at man må inn med ekstraordinære tiltak. Hvorvidt slike tiltak skal støttes via en særskilt fondsavsetning, eller via adgang til å støtte tapsforebyggende tiltak i spesielle situasjoner over RUF, blir opp til forhandlingspartene å vurdere.

Sign: / EKN

Velferdsordninger i næringen

Sametinget vil fortsatt etterlyse forslaget om å videreføre avløserordningen over reindriftsavtalen. Fortsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp til å ivareta sine forpliktelser. Dette er et punkt som i neste omgang kan medføre unødig usikkerhet og press på utøverne i reindriften.

Forslag 1, fra Anders Oskal, samegruppa

Avtalepartene har lagt om de økonomiske virkemidlene i retning av en sterkere grad av inntektsfordeling. Utfra dette fastsatt høyest reinantall inntil 600 for å få tilskudd, og øvre grense på 75.000 i direkte tilskudd.

Sametinget vil påpekte at hvis en skal oppnå inntektsfordeling med virkemidler, så må en ta utgangspunkt i fra den økonomiske situasjon for det enkelte reinbeiteområde. Samtidig som reindriftstradisjonen for disse bevares.

Forslag 2, fra Margreta P. Kristiansen Aps sametingsgruppe

a) Reindriftnæringen bør fritas for veiavgift på bensin

Ap. Sametingsgruppe mener at driftsvilkårene for reindriften bør bedres gjennom at næringen fritas for avgifter. Som man ikke har i andre samlignbare næringer. Reindriftnæringen er i stor grad avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer. Og båter i kyst distrikter. Som de i dag må betale full veiavgift for.

Ap. Sametingsgruppe mener derfor at det snarest må gjøres noe med dette.

c) Slaktekrav

Det bør bære mulighet for de som har lidd store tap denne vinteren å søke om å bli fritatt for slaktekrav, for å få de tilskuddene, næringen eventuelt hadde oppnådd, dersom det hadde vært et normal år.

b) Avskrivninger på gjeterhytter:

Får 50 % refusjon på veg. vann og kloakk i sommer halvåret når de beror boligen. At sommerboligen blir betraktet som Driftsbygning og får full avskrivning og moms refusjon på denne.

Katastrofefond:

Ap. Sametingsgruppe foreslår at det opprettes Katastrofefond, hvor driftsenheten kan få økonomisk støtte, til foring og transport til sommerbeite v/eksterne beiteforhold.

Dette må være et langsiktig tiltak for næringen, og det bør utarbeides katastrofeplaner som kan benyttes v/ lange og harde vintre.

Erstatningsordninger:

Er ikke helt full god for tapet reindriftsutøveren påføres.

Ordningen må endres for å hindre at familier får store økonomiske problemer.

Forslag 3, fra Sven-Roald Nystø, NSRs sametingsgruppe

Sametinget anmoder Stortinget om å bevilge inntil 5 mill. kr. i tilleggsstøtte i forbindelse med reindriftsavtalen for 1997/98, som har en ramme på 75 millioner. Bevilgningen skal brukes til å kompensere ekstraavgifter innen reindriften som den harde vinteren har medført.

Innen reindriften har det vært store ekstraavgifter på grunn av den spesielt harde vinteren. Det har vært nødvendig å fore reinen, mange har måttet flytte til sommerbeitene tidligere enn vanlig, og noen har måttet transportere reinen med trailere til sommerboplassene.

Sign: / EKN

Hvilke konsekvenser denne vinteren med spesielt dårlige beiter har hatt, kan en ikke komme til klarhet i før tidligst 1997/98.

Det er derfor nødvendig å etablere støtteordninger som sikrer den enkelte reindriftsutøvers og også reindriftsfamiliers inntektsgrunnlag.

Forslag 4, fellesforslag fra NSR/AP:

II.

Sametinget anmoder Stortinget om å bevilge inntil 5 mill. kr. i tilleggsstøtte i forbindelse med reindriftsavtalen for 1997/98, som har en ramme på 75 millioner. Bevilgningen skal brukes til å kompensere ekstrautgifter innen reindriften som den harde vinteren har medført.

Innen reindriften har det vært store ekstrautgifter på grunn av den spesielt harde vinteren. Det har vært nødvendig å fore reinen, mange har måttet flytte til sommerbeitene tidligere enn vanlig, og noen har måttet transportere reinen med trailere til sommerboplassene.

Hvilke konsekvenser denne vinteren med spesielt dårlige beiter har hatt, kan en ikke komme til klarhet i før tidligst 1997/98.

Det er derfor nødvendig å etablere støtteordninger som sikrer den enkelte reindriftsutøvers og også reindriftsfamiliers inntektsgrunnlag.

III.

Det bør også vurderes lettelser i slaktekravene for inneværende driftsår på grunn av de vanskelige driftsforholdene sist vinter. Siktemålet er å oppnå de tilskudd næringen eventuelt hadde oppnådd ved et normalår

IV.

Sametinget vil peke på følgende utfordringer med hensyn til framtidige avtaler:

- driftsvilkårene for reindriften bør bedres gjennom at næringen fritas for en del avgifter, som man ikke har i andre sammenlignbare næringer. Reindriftnæringen er i stor grad avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer og båter. Sametinget mener derfor at bensinavgiften og merverdiavgiften bør vurderes fritatt for reindriftnæringen.
- innføre en ordning med avskrivninger for gjeterhytter/sekundærboliger slik at disse betraktes som driftsbygninger og at det dermed åpnes adgang til full avskrivning og momsrefusjon for disse.
- vurdere å innføre en ordning med 50% reduksjon av de årlige kommunale avgifter til vei, vann og kloakk for sekundærboliger og gjeterhytter i sommerbeiteområdene.
- vurdere opprettelse av et katastrofefond, hvor driftsenhetene kan søke økonomisk støtte til blant annet foring og transport av rein til sommerbeiteområdene ved ekstreme beiteforhold om vinteren. I tillegg som et forebyggende tiltak bør det vurderes utarbeidet katastrofeplaner for slike tilfeller.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

Forslag 2 og 3 ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: EKN

1. Forslag 1 ble forkastet med 31 mot 5 stemmer.
2. Forslag 4 ble enstemmig vedtatt.
3. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jarle Jonassen	
2.	Margreta Påve Kristiansen	
3.	Anders Oskal	
4.	Sven-Roald Nystø	
5.	Ingar Eira	
6.	Øystein Ballari	
7.	Inger A. Skum	
8.	Ole Henrik Magga	
9.	Magnhild Mathisen	
10.	Egil Olli	
11.	Nils O. Nilsen	
12.	Margreta Påve Kristiansen	
13.	Anders Oskal	
14.	Magne A. S. Huuva	Hartvik Hansen Ingar Eira
15.	Sven-Roald Nystø (forr.ord.)	
16.	Jarle Jonassen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

I.

Sametinget vil gi sin grunnleggende tilslutning til de overordnede målene om en økologisk, økonomisk, og kulturell bærekraftig reindriftsnæring. Disse målene er de bærende elementer i dagens reindriftspolitik, og danner grunnlaget for Sametingets merknader.

En helhetlig reindriftspolitik må basere seg på aktiv bruk av de tilgjengelige virkemidler. Pr. i dag er det to hovedsett med virkemidler som er tilgjengelig for reindriftsmyndighetene, reindriftsloven og reindriftsavtalen. Sametinget er enig med regjeringen i at reindriftsloven og stimuleringsiltakene over reindriftsavtalen i sterkere grad skal kunne brukes sammen for å nå fram til større måloppnåelse i reindriftspolitikken.

Sametinget er imidlertid fortsatt av den oppfatning at man må vise varsomhet i bruken av tvangstiltak overfor næringen som hjemlet i den nye loven, men ser nytten av disse som et supplement til de positive virkemidler som er etablert gjennom reindriftsavtalen.

Reindriftsnæringen settes nå inn i en klar samepolitisk sammenheng. Sametinget vil heretter få en utvidet rolle i forvaltningen av reindriftsnæringen gjennom oppnevningensmyndigheten til næringens styringsorganer. I denne sammenheng har Sametinget utkast til mandat og sammensetning for et utvalg som skal utarbeide Sametingets reindriftsplan, ute på høring.

Sign: / EKN

Hensikten med utarbeidelsen av en slik plan er å vurdere næringens fremtidige behov og utfordringer og sette det hele inn i en samepolitisk sammenheng.

Økonomisk grunnlag, rammen

Sametinget registrerer at rammen for årets reindrifftsavtale er den samme som for 1996-97. I likhet med tidligere år vil tinget understreke at avtalerammen ikke må reduseres så lenge inntektsgrunnlaget i næringen er svakt, og usikkerheten rundt alternativ sysselsetting er stor. Stortinget bør fortsatt komme med klarere signaler om at avtalerammen de nærmeste årene ikke må reduseres.

Reindriffts næringen er ikke noen kraftig subsidiert primærnæring, og subsidiering er, og bør ikke være noe mål i seg selv. Samtidig vil kravet til en kulturell bærekraftig næring gjøre at man vil måtte forvente en viss overføring fra det offentlige. Alternativt ville reindrifften måtte gå gjennom en enda sterkere strukturrasjonalisering med fokus på kjøttproduksjon, og antall enheter. Sametinget er innstilt på å bidra til å utvikle en reindriffts næring med en høy andel sysselsatte, for å bevare et størst mulig menneskelig grunnlag for å vedlikeholde tradisjonell samisk språk-, natur-, kultur- og næringskunnskap.

Med henvisning til totalregnskapet for reindriffts næringen, vil Sametinget vise til at det er et grunnleggende problem i reindrifften at den totale lønnsomheten i næringen har gått ned etter 1985. Uansett hvordan en ser på reindrifften, er det et faktum at reindriffts næringens situasjon er preget av problemer som er skapt av lengere tids økning i reintallet med påfølgende overutnytting av naturgrunnlaget, den stadig økende rovdyrbestanden og nye store inngrep i reindrifftsarealene.

Situasjonen er nå at reintallet er redusert betydelig i forhold til øverste fastsatt reintall. Spørsmålet blir om man begynner å nærme seg balansen mellom ressursgrunnlaget og beitetrykket. Dersom veksten i beitegrunnlaget er oppnådd vil det ta noen år før beitene er restituert, og kan gi den produktivitetsøkning man forventer. Dette betyr etter Sametingets oppfatning at man må være forberedt på å vedlikeholde, eventuelt styrke de økonomiske overføringene i den kommende perioden for å hjelpe næringen gjennom denne overgangen.

Inntektsutjevning - øvre reintall

Sametinget har ved tidligere års behandling av reindrifftsavtalen og melding om reindrifft, etterlyst vilje til å styrke fordelingsprofilen i bruken av virkemidler. Tinget har blant annet uttrykt ønske om en vurdering av å innføre et øvre reintall pr. driftsenhet, for å bevare antall sysselsatte i næringen.

Det er med tilfredshet tinget nå registrerer vilje fra avtalepartenes side til å legge om de økonomiske virkemidlene i retning av en sterkere grad av inntektsfordeling. Det har tidligere ikke vært lagt opp til noen inntektsfordelingsprofil i bruken av de økonomiske virkemidler. Dette har resultert i at det gjerne har vært de største driftsenhetene som har mottatt størst overføringer.

Årets reindrifftsavtale innebærer at det kun er driftsenheter med inntil 600 dyr som vil kunne motta direkte produksjonsrettede tilskudd. I tillegg settes det en øvre grense på kr. 75.000,- i direkte tilskudd. Sametinget vil uttrykke sin prinsipielle støtte til at det innføres et tak på antall dyr pr. driftsenhet, for å oppnå støtte over reindrifftsavtalen. Dette vil sammen med økningen i det faste produksjonstilskuddet, bidra til bedre inntektsutjevning i næringen.

Innføring av øvre reintall er ikke uproblematisk. Sametinget vil understreke behovet for en gjennomgang av mulighetene for generasjonsoverganger og nyrekrutering til næringen. I den sammenheng ser Sametinget med interesse på at partene er blitt enige om å nedsette en arbeidsgruppe for å se på mulighetene for generasjonsskifter i reindrifften slik det fremkommer i sluttprotokollen fra forhandlingene. Utilsiktede effekter av nye ordninger vil

Sign: /

være med på å undergrave hensikten med, og tilslutningen til ordningene. I tillegg vil Sametinget be avtalepartene se på muligheten for å gjeninnføre ordningen med førtidspensjon, i tråd med tingets tidligere vedtak.

Avtalen legger opp til for detaljert styring gjennom forhandlingene. Særlig gjelder dette ordningen i Troms. Sametinget vil henlede oppmerksomheten mot reindriftslovens § 8 a), og de plankrav som stilles der. Regulering og styring av indre forhold i en driftsenhet og et distrikt, kan best ivaretas gjennom dette arbeidet. Dermed oppnås større legitimitet og ansvar innad i næringen overfor de tiltak som planlegges gjennomført.

Utviklings- og investeringstiltak

Sametinget registrerer at Reindriftens utviklingsfond (RUF) gis en ordinær bevilgning på 31,1 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 0,5 mill. kroner fra i fjor. Tinget støtter en fortsatt sterk satsning på utvikling og investeringer i næringen.

Av RUFs midler avsettes det 5,0 mill. kroner til forskning og veiledning, som disponeres av Reindriftens fagråd. Sametinget vil i likhet med tidligere år understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen. Grunnforskning på rein og reindrift, bør i sterkere grad overlates etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Sametinget registrerer også satsningen på ressurskartlegging og -forvaltning. Partene er enige om å avsette 4,5 mill. kroner over RUF til ulike prosjekter knyttet til dette. Tinget har ingen merknader til en slik prioritering, og forventer tilbakemelding på resultatene av innsatsen på disse områdene.

En økt satsning på næringskombinasjoner hører til blant Sametingets prioriterte næringsstrategier. I de senere år har RUF bevilget 1,0 mill. kroner til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte næringskombinasjoner hvor reindrift inngår som en komponent. I år har avtalepartene blitt enige om å øke dette beløpet til 2,0 mill. kroner under forutsetning av at ordningen skal gjelde hele det samiske reindriftsområdet. Sametinget er tilfreds med den tilslutning tingets ordning med tilskudd til næringskombinasjoner får fra forhandlingspartene, og vil vise til at SUFs nye retningslinjer vedtatt av Sametinget i februar 1997, ivaretar de krav forhandlingspartene stiller for overføringen.

Sametinget registrerer at rapporten om «Inntektsøkninger i reindriftsnæringen» nå foreligger, og at den vil bli fulgt opp med støtte over RUF. Rapportens hovedinnhold er dessverre ikke kjent for tinget, og man tør be om en orientering om de tiltak som tenkes iverksatt som følge av rapporten. Særlig etterlyser Sametinget konkretisering av kvinnerettede tiltak i denne sammenheng. Stortinget uttrykker seg i Innst.S. nr. 233 (1995-96) slik om dette punkt:

«Fleirtallet ynskjer å framheve at det er svært viktig å trekkje kvinner sterkare med i reindrifta. Ikkje berre formelt som eigar og det å stå som leiar i driftseininga, men også ved at arbeidstilhøve og arbeidsoppgåver med direkte tilknytning til utøving av drifta vert søkt lagt til rette og utvikla for kvinner.»

Dette er også helt i tråd med Sametingets tidligere vedtak i forbindelse med den årlige reindriftsavtalen.

Sametinget vil fremheve behovet for å stimulere ungdom til å satse på reindriften som næring. Det er viktig at det utvikles ordninger over reindriftsavtalen som sikrer rekrutteringen til næringen. Sametinget vil be avtalepartene se på dette.

Sign: / EKN

Ressursgrunnlaget, reintallstilpasning

Sametinget har i mange år uttrykt behovet for en økologisk tilpasset reindrift, der beitegrunnlaget setter rammen for reintallet på en slik måte at en kan oppnå stabilitet i næringen over tid. I denne sammenheng er det helt sentralt at de fastsatte grensene for øvre reintall gir et så korrekt signal som mulig til allmennheten og utøverne. Det vil si at man fra forvaltningen fastsetter et øvre reintall som er så nært det biologisk riktige som mulig.

Pr. 1. April 1996 er reintallet i Finnmark ca. 25 000 lavere enn fastsatt øvre reintall. Sametinget er svært fornøyd med at denne problemstillingen nå settes på dagsorden blant annet gjennom den svært grundige gjennomgangen av ressursgrunnlaget som er presentert i "Ressursregnskapet for reindriften".

I 1996 ble det signalisert at reindriftsstyret ville fastsette nytt øvre reintall for Finnmark i tråd med Sametingets og Stortingets signaler. Dette har så langt ikke skjedd. Årsakene kan være mange, men man bør fortsatt søke å unngå usikkerhet rundt reintallsproblematikken ved at man unnlater å signalisere beitenes bæreevne i Finnmark. Sametinget vil i den sammenheng vise til den bekymring NRL uttrykte i forbindelse med årets reindriftsforhandlinger referert i St.prp. nr. 46 (1996-97):

«NRL framholdt i sitt krav også et forhold som begynner å aktualisere seg og bekymre reieneierne. Det gjelder spørsmålet om hvor langt ned det er forsvarlig å redusere reintallet for at reindriften fortsatt skal kunne bestå som en selvstendig næring, og før det begynner å gå ut over den kulturelle bærekraft, de sosiale forhold, fagmiljøet innenfor næringen og infrastrukturen. NRL presiserte i denne forbindelse at en ytterligere reduksjon av reintallet fra dagens situasjon krever kompensasjon med økt ramme og vurdering av nye ordninger for omstilling.»

Den store usikkerheten og det stadig økende presset på næringen bekymrer Sametinget. Alle involverte parter bør bidra så langt mulig til å sette klare grenser, slik at næringen kan planlegge fremover, og gjenskape tryggheten i reindriften.

Rovdyrsproblematikken - nye erstatningsregler

Reindriftnæringen har i lang tid hatt svært ugunstig erstatningsordning for rovdyrsskader i forhold til andre primærnæringer. De nye erstatningsreglene for rovdyrtap foreligger nå, og vil forhåpentligvis bidra til å rette opp noen av de ulempene næringen har hatt i den forbindelse.

Sametinget vil understreke viktigheten av at det i de nye reglene er lagt større vekt på skjønn og sannsynliggjøring av tap, enn på ren dokumentasjon. For reindriften vil dette være en klar fordel. I den sammenheng kan det vises til reindriftsforvaltningens kommentarer i ressursregnskapet for reindriften:

«Dokumentasjonskravet har stått sterkt når erstatning for rovdyrdrept rein skulle beregnes. En har samtidig vært klar over at sannsynligheten for å finne et kadaver ikke er større enn ca. 10 %. Det har derfor vært arbeidet med sikte på å redusere kravet til dokumentasjon, og i stedet ta i bruk beregnede tap som utgangspunkt for erstatningsutmålingene.» (Ressursregnskap for reindriftnæringen for reindriftsåret 1. april 1995-31. mars 1996, s. 38).

I tillegg har man sammenlignet påstått tap fra næringen selv og beregnet tap etter en sannsynlighetsmodell. Resultatene viser påfallende god sammenheng mellom utøvernes påståtte tap, og beregnet tap. Dette er etter Sametingets oppfatning et signal om at næringens opplysninger om tap må tas på alvor, og de økonomiske rammene for erstatningene må dimensjoneres i forhold til dette.

Sign: / EKN

Alvorligere er det likevel at tapene synes å være økende, og varsler om en urovekkende økning i antall rovdyr i enkelte områder. Dette ble også påpekt i Sametingets vedtak om fjorårets avtale der det ble referert til den økende forståelsen for reineiernes problemer. I den sammenheng vil man gjenta oppfordringen om å trekke reindriftsutøverne inn i et nærmere samarbeid om forvaltningen av de store rovdyra. Reindrifta besitter ofte større kunnskap om rovdyrbestanden og utviklingen i denne, enn mange som har ansvaret for forvaltningen av rovdyr. Samarbeid, respekt, rimelig bestandskontroll og akseptable erstatningsordninger, er nøkkelord for å lykkes med rovdyrforvaltningen.

Tapsforebyggende tiltak

Sametinget vil understreke behovet for at næringen så langt som mulig kan forebygge tap. Det er etter tingets oppfatning viktig at man vurderer virkemidler som kan bidra til dette. I seg selv vil reinens kondisjon være med på å forebygge tap, og en balansert ressursutnyttelse vil bidra til dette, men spesielle forhold kan tilsi at man må inn med ekstraordinære tiltak. Hvorvidt slike tiltak skal støttes via en særskilt fondsavsetning, eller via adgang til å støtte tapsforebyggende tiltak i spesielle situasjoner over RUF, blir opp til forhandlingspartene å vurdere.

Velferdsordninger i næringen

Sametinget vil fortsatt etterlyse forslaget om å videreføre avløserordningen over reindrifftsavtalen. Fortsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp til å ivareta sine forpliktelser. Dette er et punkt som i neste omgang kan medføre unødig usikkerhet og press på utøverne i reindrifften.

II.

Sametinget anmoder Stortinget om å bevilge inntil 5 mill. kr. i tilleggsstøtte i forbindelse med reindrifftsavtalen for 1997/98, som har en ramme på 75 millioner. Bevilgningen skal brukes til å kompensere ekstrautgifter innen reindrifta som den harde vinteren har medført.

Innen reindrifta har det vært store ekstrautgifter på grunn av den spesielt harde vinteren. Det har vært nødvendig å fore reinen, mange har måttet flytte til sommerbeitene tidligere enn vanlig, og noen har måttet transportere reinen med trailere til sommerboplassene.

Hvilke konsekvenser denne vinteren med spesielt dårlige beiter har hatt, kan en ikke komme til klarhet i før tidligst 1997/98.

Det er derfor nødvendig å etablere støtteordninger som sikrer den enkelte reindrifftsutøvers og også reindrifftsfamiliers inntektsgrunnlag.

III.

Det bør også vurderes lettelser i slaktekravene for inneværende driftsår på grunn av de vanskelige driftsforholdene sist vinter. Siktemålet er å oppnå de tilskudd næringen eventuelt hadde oppnådd ved et normalår

IV.

Sametinget vil peke på følgende utfordringer med hensyn til framtidige avtaler:

- driftsvilkårene for reindrifften bør bedres gjennom at næringen fritas for en del avgifter, som man ikke har i andre sammenlignbare næringer. Reindriffts-næringen er i stor grad avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer og båter. Sametinget mener derfor at bensinavgiften og merverdiavgiften bør vurderes fritatt for reindriffts-næringen.

Sign: RAF / EKN

- innføre en ordning med avskrivninger for gjeterhytter/sekundærboliger slik at disse betraktes som driftsbygninger og at det dermed åpnes adgang til full avskrivning og momsrefusjon for disse.
- vurdere å innføre en ordning med 50% reduksjon av de årlige kommunale avgifter til vei, vann og kloakk for sekundærboliger og gjeterhytter i sommerbeiteområdene.
- vurdere opprettelse av et katastrofefond, hvor driftsenhetene kan søke økonomisk støtte til blant annet foring og transport av rein til sommerbeiteområdene ved ekstreme beiteforhold om vinteren. I tillegg som et forebyggende tiltak bør det vurderes utarbeidet katastrofeplaner for slike tilfeller.

Saken avsluttet 29. mai 1997 kl. 15.30.

Sign: R&F / EKN

Møteboksekretær(er): Rune Fjellheim/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 74 sider

Sak 18/97 Årsmeldinger 1995 - Reindrifststyret og Områdestyrene

Saken påbegynt 29. mai 1997 kl. 11.12.

I. Dokumenter

- Årsmeldinger 1995 - reindrifststyret og områdestyrene
- Ressursregnskap for reindrifsnæringen for reindriftsåret 1. april 1995 - 31. mars 1996
- Totalregnskap for reindrifsnæringen, oktober 1996

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget registrerer at rutinene ved rapportering fra reindrifstets styringsorganer er endret. Tinget har ingen merknader til dette, og legger til grunn den foreliggende årsmelding for reindrifststyret og områdestyrene for 1995, samt ressursregnskapet for reindrifsnæringen for reindriftsåret 1. april 1995 - 31. mars 1996, for sin behandling av rapportene fra reindrifstets styrende organer.

Sametinget merker seg at reindrifststyret understreker reindrifsnæringens utfordringer i tiden framover. I tillegg til at man ser på en tilpasning av reinbestanden til beiteressursene, og en økning av det generelle inntektsnivået, vil Sametinget særlig fremheve den utfordringen reindrifststyret påpeker, å «*Bevare og utvikle en reindrift med både menn, kvinner og barn som aktive deltakere.*»

Endringene i reindrifstloven

Endringene i reindrifstloven, vedtatt av Stortinget i februar 1996, vil begynne å få sin virkning fra neste melding fra reindrifststyret. Sametinget håper at endringene i loven gir større stabilitet i næringens rammebetingelser. Tinget ønsker tilbakemelding fra styringsorganene på effekten av den nye loven. Særlig i lys av den harde debatten rundt rettighetsspørsmålet i de sørlige reindrifstområdene.

Nå når reindrifstloven er endret, gjenstår arbeidet med ny distriktsinndeling. Sametinget er enig med reindrifststyret i at dette er et sentralt arbeid i tiden framover, og vil i den sammenheng vise til tingets tidligere vedtak, der man har understreket behovet for vise respekt for den sedvanemessige bruken av områdene i denne prosessen.

Ressurssituasjonen og reingtallet

I Ressursregnskapet for reindrifsnæringen er det laget en oversikt over fastsatt øvre reingtall og faktisk reingtall pr. 31. mars 1996. Tallene viser at man for alle områder unntatt i Sør-Trøndelag/Hedmark har et lavere reingtall enn fastsatt øvre grense. For landet totalt ligger reingtallet 33 600 under fastsatt øvre grense. For Finnmark ligger reingtallet 26 000 lavere enn fastsatt øvre tall. Reindrifstforvaltningen kommenterer dette på følgende måte:

«... På tross av disse forholdene er det ennå en utbredt oppfatning at reingtallet i Finnmark er for høyt. Det er derfor en ny vurdering i Reindrifststyret av øvre reingtall for disse to områdene.»

Sametinget har ved flere anledninger understreket at det må være samsvar mellom de signaler man gir gjennom øvre reingtall, og den resurssituasjonen man har i de ulike områdene. Etter en

Sign: / EKN

tildels kraftig reduksjon i reintallet i Finnmark fra 200 til 134 tusen dyr er det viktig for både næringen og de styrende organer at man gir et signal om når den akseptable grensen er nådd.

Til tross for at det også tidligere er gitt signaler om fastsettelse av nye øvre reintall, er dette ikke skjedd. Sametinget vil oppfordre det nyoppnevnte reindrifststyret til å prioritere dette spørsmålet.

I den senere tid er det fremkommet stadig nye påstander om reindriften som både miljø- og dyrefiendtlig. Reindrifstmyndighetene har et klart ansvar for å bistå næringen i å bidra med korrekt informasjon til allmennheten, og unngå unødig press på utøverne. Både politiske organer og befolkningen forøvrig i reindrifsområdet har behov for balansert informasjon om næringen, og særlig i lys av det faktum at næringen nå i stor grad har innrettet seg etter de rammer den har å jobbe etter. Dette er noe som etter Sametingets oppfatning må tas svært alvorlig.

Beitekartlegging

Sametinget registrerer at man de siste årene har lagt betydelige krefter inn på å finne nye metoder for å vurdere ressursituasjonen i de ulike beiteområdene. Særlig synes det som om man vurderer reinen selv som en av de beste indikatorer på tilstanden i de ulike områder. Sametinget vil gjerne oppfordre til fortsatt innsats på dette området, og vil følge nøye med på utviklingen i næringen.

NRLs bidrag med frivillige veieprosjekter i ulike distrikt som ønsker det, viser igjen en vilje fra næringens side til å ta ansvar for situasjonen, og samarbeide med reindrifstmyndighetene. Dette er svært positivt sett fra Sametingets side, og vil ved gjensidig respekt og samarbeid være et viktig bidrag til å skape en trygg framtid for utøverne.

Sametinget tror det er viktig å utvikle flere metoder til å kartlegge ressursene. Man bør under all omstendighet søke å unngå å gjøre seg helt avhengig av en enkelt metode.

Rovdyrbestanden

Reindrifststyret fremhever igjen rovdyrproblematikken som et sentralt problem for reindriften i mange områder. I årsmeldingen uttrykker man følgende:

«Reindrifststyret vil uttrykke sin bekymring for den store økningen av rovdyrbestanden. I noen av reindrifsområdene er det i dag så store forekomster av rovdyr at dette truer reindrifstens eksistens. En bedre erstatningsordning og en bedre forvaltning av rovdyrbestanden er derfor nødvendig av hensyn til framtida for reindriften. Reindrifststyret vil understreke at en forvaltning av rovdyrstammene ikke bare innebærer en fredning av disse, men også en reduksjon av rovdyrantallet i områder der stammen er så stor at den truer reindrifstens eksistens.»

Dette er svært alvorlige signaler fra reindrifstens styringsorgan. Sametinget har ved en rekke anledninger påpekt dette forholdet. En rettfærdigere erstatningsordning er ikke tilstrekkelig dersom antallet rovdyr er så stort at reindriften i enkelte områder ikke kan overleve.

Økonomien i reindriften

Sametinget er bekymret for en fortsatt svak økonomi i reindriften. Det er helt sentralt at man fra styringsorganenes side drøfter mulige tiltak i den sammenheng. I en periode der etterspørselen etter reinkjøtt er økende, bør det være mulig å få en bedring i økonomien.

Sign: RF / EKN

Administrativ og forvaltningsmessig virksomhet

Sametinget vil fortsatt fremheve behovet for å ha en reindriftsforvaltning som i størst mulig grad har samisk språk og kulturkompetanse. I likhet med tidligere år er Sametinget villig til å ta opp eventuelle ressursbehov knyttet til slik kompetanseoppbygging med politisk ledelse i departementet dersom det utvikles mer konkrete planer for dette i administrasjonen.

III. Votering

Av 39 representanter var 32 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Alf E. Nystad	
2.	Per Solli	
3.	Marianne Balto Henriksen	
4.	Ole Henrik Magga	
5.	Alf E. Nystad	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget registrerer at rutinene ved rapportering fra reindriftens styringsorganer er endret. Tinget har ingen merknader til dette, og legger til grunn den foreliggende årsmelding for reindriftsstyret og områdestyrene for 1995, samt ressursregnskapet for reindriftsnæringen for reindriftsåret 1. april 1995 - 31. mars 1996, for sin behandling av rapportene fra reindriftens styrende organer.

Sametinget merker seg at reindriftsstyret understreker reindriftsnæringens utfordringer i tiden framover. I tillegg til at man ser på en tilpasning av reinbestanden til beiteressursene, og en økning av det generelle inntektsnivået, vil Sametinget særlig fremheve den utfordringen reindriftsstyret påpeker, å «*Bevare og utvikle en reindrift med både menn, kvinner og barn som aktive deltakere.*»

Endringene i reindriftsloven

Endringene i reindriftsloven, vedtatt av Stortinget i februar 1996, vil begynne å få sin virkning fra neste melding fra reindriftsstyret. Sametinget håper at endringene i loven gir større stabilitet i næringens rammebetingelser. Tinget ønsker tilbakemelding fra styringsorganene på effekten av den nye loven. Særlig i lys av den harde debatten rundt rettighetsspørsmålet i de sørlige reindriftsområdene.

Nå når reindriftsloven er endret, gjenstår arbeidet med ny distriktsinndeling. Sametinget er enig med reindriftsstyret i at dette er et sentralt arbeid i tiden framover, og vil i den sammenheng vise til tingets tidligere vedtak, der man har understreket behovet for vise respekt for den sedvanemessige bruken av områdene i denne prosessen.

Sign: *RF* / *EKN*

Ressurssituasjonen og reintallet

I Ressursregnskapet for reindriftsnæringen er det laget en oversikt over fastsatt øvre reintall og faktisk reintall pr. 31. mars 1996. Tallene viser at man for alle områder unntatt i Sør-Trøndelag/Hedmark har et lavere reintall enn fastsatt øvre grense. For landet totalt ligger reintallet 33 600 under fastsatt øvre grense. For Finnmark ligger reintallet 26 000 lavere enn fastsatt øvre tall. Reindriftsforvaltningen kommenterer dette på følgende måte:

«... På tross av disse forholdene er det ennå en utbredt oppfatning at reintallet i Finnmark er for høyt. Det er derfor en ny vurdering i Reindriftsstyret av øvre reintall for disse to områdene.»

Sametinget har ved flere anledninger understreket at det må være samsvar mellom de signaler man gir gjennom øvre reintall, og den resurssituasjonen man har i de ulike områdene. Etter en tildels kraftig reduksjon i reintallet i Finnmark fra 200 til 134 tusen dyr er det viktig for både næringen og de styrende organer at man gir et signal om når den akseptable grensen er nådd.

Til tross for at det også tidligere er gitt signaler om fastsettelse av nye øvre reintall, er dette ikke skjedd. Sametinget vil oppfordre det nyoppnevnte reindriftsstyret til å prioritere dette spørsmålet.

I den senere tid er det fremkommet stadig nye påstander om reindriften som både miljø- og dyrefiendtlig. Reindriftsmyndighetene har et klart ansvar for å bistå næringen i å bidra med korrekt informasjon til allmennheten, og unngå unødig press på utøverne. Både politiske organer og befolkningen forøvrig i reindriftsområdet har behov for balansert informasjon om næringen, og særlig i lys av det faktum at næringen nå i stor grad har innrettet seg etter de rammer den har å jobbe etter. Dette er noe som etter Sametingets oppfatning må tas svært alvorlig.

Beitekartlegging

Sametinget registrerer at man de siste årene har lagt betydelige krefter inn på å finne nye metoder for å vurdere ressurssituasjonen i de ulike beiteområdene. Særlig synes det som om man vurderer reinen selv som en av de beste indikatorer på tilstanden i de ulike områder. Sametinget vil gjerne oppfordre til fortsatt innsats på dette området, og vil følge nøye med på utviklingen i næringen.

NRLs bidrag med frivillige veieprosjekter i ulike distrikt som ønsker det, viser igjen en vilje fra næringens side til å ta ansvar for situasjonen, og samarbeide med reindriftsmyndighetene. Dette er svært positivt sett fra Sametingets side, og vil ved gjensidig respekt og samarbeid være et viktig bidrag til å skape en trygg framtid for utøverne.

Sametinget tror det er viktig å utvikle flere metoder til å kartlegge ressursene. Man bør under all omstendighet søke å unngå å gjøre seg helt avhengig av en enkelt metode.

Rovdyrbestanden

Reindriftsstyret fremhever igjen rovdyrproblematikken som et sentralt problem for reindriften i mange områder. I årsmeldingen uttrykker man følgende:

«Reindriftsstyret vil uttrykke sin bekymring for den store økningen av rovdyrbestanden. I noen av reindriftsområdene er det i dag så store forekomster av rovdyr at dette truer reindriftens eksistens. En bedre erstatningsordning og en bedre forvaltning av rovdyrbestanden er derfor nødvendig av hensyn til framtida for reindriften. Reindriftsstyret vil understreke at en forvaltning av rovdyrstammene ikke bare innebærer en fredning av disse, men også en reduksjon av rovdyrantallet i områder der stammen er så stor at den truer reindriftens eksistens.»

Sign: RKF / EKN

Dette er svært alvorlige signaler fra reindriftens styringsorgan. Sametinget har ved en rekke anledninger påpekt dette forholdet. En rettferdigere erstatningsordning er ikke tilstrekkelig dersom antallet rovdyr er så stort at reindriften i enkelte områder ikke kan overleve.

Økonomien i reindriften

Sametinget er bekymret for en fortsatt svak økonomi i reindriften. Det er helt sentralt at man fra styringsorganenes side drøfter mulige tiltak i den sammenheng. I en periode der etterspørselen etter reinkjøtt er økende, bør det være mulig å få en bedring i økonomien.

Administrativ og forvaltningsmessig virksomhet

Sametinget vil fortsatt fremheve behovet for å ha en reindriftsforvaltning som i størst mulig grad har samisk språk og kulturkompetanse. I likhet med tidligere år er Sametinget villig til å ta opp eventuelle ressursbehov knyttet til slik kompetanseoppbygging med politisk ledelse i departementet dersom det utvikles mer konkrete planer for dette i administrasjonen.

Saken avsluttet 29. mai 1997 kl. 11.45.

Sign: RSF / EKN

Sak 19/97 Samisk forskning - Utredning

Saken påbegynt 29. mai 1997 kl. 11.45.

I. Dokumenter

- Utredning om samisk forskning, avgitt 05.12.96
- Høringsuttalelser

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Innledning

Sametinget ser forskning å være av avgjørende betydning for bevaring, styrking og utvikling av det samiske samfunn. Forskingen fyller en viktig rolle i målsettingen om å sikre og utvikle samisk språk kultur og samfunnsliv. Samfunnet står overfor en omstilling og forandring med store krav til kunnskap. En befolkning med kreativitet og gode kunnskaper og ferdigheter er en grunnleggende viktig ressurs. Utviklingen i samfunnet blir stadig mer forskningsbasert og vitenskapeliggjort, samtidig som teknologi og politiske beslutninger i økende grad bygger på forskning. På alle felt av samfunnet vil det å kunne fremskaffe, bygge opp, spre og overlevere kunnskap få økende betydning. En videreføring og utvikling av det samiske samfunn på samenes egne premisser fordrer høy formell kompetanse. Det er derfor et mål å legge forholdene til rette for utvikling av samisk forskning på bred basis. Forsknings- og utdanningssystemet må vurderes i lys av denne utfordring. I dette ligger det etablering av sterke og dynamiske samiske forsknings- og fagmiljø og institusjoner som forsker i samiske forhold.

Utredning om samisk forskning

Sametinget har ved flere anledninger uttrykt behov for helhetlig gjennomgang av samisk forskning og høyere utdanning. Tinget har i denne sammenheng vist til at det er nødvendig med en bred utredning om det samiske samfunnets behov for og krav til høyere utdanning og forskning. Det er også pekt på at overordnede samepolitiske målsettinger må formuleres og virkemidlene må fastsettes.

Sametinget og Norges forskningsråd har i felleskap drøftet behovet for en helhetlig forskningsplan. Arbeidet med utredningen er todelt. Mens forskningsrådet utreder forskningsbehovene, tar Sametinget for seg de mer institusjons- og organisasjonsmessige forholdene knyttet til samisk forskning.

I mandatet til utredningen har Sametinget på bakgrunn av en grunnleggende *beskrivelse*, bedt om forslag til konkrete endringer vedrørende *styring, organisering og finansiering og formidling* av samisk forskning. I forslagene skal spesielt *Sametingets ansvar og myndighet* vurderes, samtidig som *Norges forskningsråds fremtidige rolle* drøftes.

Utvalget for å utrede samisk forskningsplan (avgitt Sametinget 05.12.96) har gjort et grundig arbeid med å vurdere samisk forskning i et bredt perspektiv. Utvalget fremmer en rekke forslag til å sikre organisering og utvikling av fremtidig forskning basert på det samiske samfunns rett til å definere og kontrollere egen kunnskapsproduksjon. Utvalget har også gjort et viktig arbeid med å kartlegge samiske forskningsprosjekter og skape en oversikt over eksisterende forskningsinstitusjoner.

Sign: RST / EKN

Majoriteten av *høringsinstansene* støtter utvalgets konkrete forslag til tiltak. Gjennom høringene har Sametinget fått en rekke konstruktive innspill. Høringen viser imidlertid at det er områder som må utredes og vurderes nærmere. Utvalgets forslag reiser en rekke nye problemstillinger som må avklares. Sentralt i dette er å få avklart rammevilkårene for forskningen - herunder økonomi, og forholdet til det øvrige forskningssystem. Samtidig vil det være behov for en mer grundig og detaljert plan for konkret iverksettelse og oppfølging av de forslag som fremmes.

Samiskspråklige forskningsmiljøer

Det er tett sammenheng mellom kunnskap og språk. Det er derfor viktig at samisk språk har status og større anvendelse innen forskningen. Bruk av samisk språk i forskning og høyere utdanning er avgjørende for om språket skal utvikles og være anvendelig i det moderne og fremtidige samfunn. Også som redskap for god kommunikasjon mellom forsker og informant, og for begrepsfesting av ulike fenomener, gir bruk av samisk språk større forståelse for den samiske virkeligheten. Utfordringen fremover må være å anvende og utvikle det samiske språket i forhold til all type vitenskapelig kunnskap, også når det gjelder formidling av forskningsresultater. Sametinget vil understreke nødvendigheten av å prioritere og styrke samiskspråklig forskning og miljøer, rekruttere samiskspråklige forskere og realisere en oppbygging av kompetanse hos samiskspråklige forskerrekutter, også fra Sverige og Finland og Russland.

Samisk forskning i det samiske samfunn

Utvalget har drøftet forholdet mellom det samiske samfunnet og forskning. Utvalget mener en ikke kan vurdere fremtidig organisering og styring av samisk forskning uten at de kunnskapspolitiske særtrekkene ved forskning i det samiske samfunn synliggjøres og tas i betraktning. På dette grunnlaget har utvalget også drøftet problemstillingene omkring begrepet samisk forskning.

Forskning er en aktivitet som må foregå i nært samspill og forståelse med det samiske samfunn. Samisk forskning er ingen statisk dimensjon. Samfunnet endres kontinuerlig samtidig som også målene for hva som er en god samfunnsutvikling endres. Det er i denne sammenheng viktig og konstruktivt å definere en *målsetting* for samisk forskning. Samisk forskning kan ikke avgrenses tematisk.

I dagens situasjon er det naturlig at en vurderer forskningen ut fra *relevanskriterier* for det samiske samfunnet, der denne relevansen kontinuerlig må drøftes i et samspill mellom forskningen selv og det samiske samfunnet.

Sametinget er enig med utvalget i at *formålet* med samisk forskning er å *framskaffe kunnskap som kan bidra til å sikre, bevare og utvikle det samiske samfunnet*.

Utvalget understreker grunnforskningens betydning for den langsiktige kunnskapsoppbyggingen i det samiske samfunnet, samtidig som viktigheten av et samspill mellom de ulike typer forsknings- og utviklingsarbeid vektlegges. *Sametinget* støtter en slik vurdering og viser til betydningen av *tradisjonelle kunnskaper* i det samiske samfunn. Tinget legger vekt på at behovet for fremtidig kompetanse må baseres på et langt videre kompetansebegrep enn det som knyttes direkte til formell utdanning.

Som *kompetanse* regnes kvalifikasjoner som ikke alltid har vært knyttet til vitnemål. Sentralt i dette er at tradisjonelle samiske kunnskaper og ferdigheter opprettholdes og verdsettes i det fremtidige samfunn. Utvalget fremhever betydningen av, respekt for og potensialet i den samiske kunnskapen som eksisterer. Tradisjonsoverført kunnskap er ikke eneste vei til innsikt i det samiske samfunnet, men er kunnskap som kan taes opp i vitenskapelige perspektiver. Forskningens målsetting og utfordring må være å *generere ny kunnskap* om det

Sign: RF / EKN

samiske samfunnet, som både kan bygge på tradisjoner og viten som allerede finnes, og på vitenskapsbasert kunnskap.

Samisk forskningspolitikk

Forskning representerer kunnskap, og kunnskap er makt. For et folk i en minoritetsposisjon, blir kontroll med forskning en del av å vinne kontroll med sine egne livsvilkår. Slik sett har forskning en klar minoritetspolitisk funksjon. I og med at samene er anerkjent som et eget folk likeverdig med det norske, kan forskning også sies å ha en minoritetsrettslig funksjon; retten til selvbeskrivelse.

Utvalget viser videre til at den kunnskap forskning frembringer ikke er nøytral kunnskap. Forskning er som all annen kunnskap en posisjonert kunnskap. Dette trekket ved forskning blir særlig fremtredende i forhold til forskning i minoritets- og fjerde verdenssamfunn. Forskning blir her å representere så vel retten til egen kunnskap og selvbeskrivelse som følelser, personlig identitet og integritet. Utfordringen for forskningen og dens utøvere blir å utforme sin aktivitet slik at man får en balanse mellom vitenskapens særtrekk og de kunnskapspolitiske særtrekk samenes minoritetsituasjon representerer.

Utvalget mener en må ta høyde for de *kunnskapspolitiske særtrekk* ved forskning i det samiske samfunnet når framtidig organisering og styring utformes. Utvalget presiserer likevel at det ikke betyr at samisk forskning ikke skal få ha den tilsvarende autonomi som all annen forskning.

Sametinget vil understreke forskningens *frie* stilling. Både i grunnforskning og i anvendt forskning er det avgjørende at forskeren har full frihet til å følge forskningens etiske og vitenskapelige prinsipper. Sametinget ser det som grunnleggende viktig at en ikke undergraver dette prinsipp innen samisk forskning.

En samisk forskningspolitikk må, på samme måte som norsk forskningspolitikk, finne en balanse mellom vitenskapens egenart og dens samfunnsfunksjon. De kunnskapspolitiske særtrekk ved samisk forskning, representerer på sin side kunnskapspolitiske utfordringer både for de norske statsmyndigheter, de samiske myndigheter og forskningen selv.

Sametinget mener det er behov for en samisk forskningspolitikk og forskningspolitiske styringsorganer som kan ivareta det samiske samfunnets behov for innflytelse på samisk forskning. Statsmyndighetene har et ansvar for å legge forholdene til rette for at samene får de nødvendige virkemidler til selv å sikre og videreutvikle sin kultur, herunder samisk forskning.

Organisering av samisk forskning

Samene er et eget folk. Folkenes rett til selvbestemmelse er et internasjonalt anerkjent prinsipp. Et folks rett til selvbestemmelse betyr for samene en kollektiv rett til å bestemme over egen fremtid på alle samfunnsområder. Denne retten medfører at det er samene selv som bestemmer hvilke samfunnsområder det samiske folk må ha styring, kontroll og forvaltning over.

Samene har selv ansvar for den samiske kulturs framtid, og dermed også for samisk forskning. Samene befinner seg i spenningsfeltet mellom tradisjon og modernitet, og folkets rett til å produsere kunnskap om seg selv er sentralt. Det er åpenbart at vitenskapen spiller en stor rolle i den kulturelle, materielle og politiske endringsprosess i samfunnet. Forskningen skal også hjelpe til å nå de mål en har i utviklingen av samfunnet gjennom den politiske beslutningsprosess. Også forskningspolitikk er politikk, og forskningspolitiske strategier forutsetter derfor politiske strategier.

Når det gjelder langsiktig oppbygging av mer målrettet kompetanse må samepolitiske myndigheter komme inn og avgjøre hvilke områder som skal prioriteres. Det er en offentlig

Sign: RF / EKN

oppgave å sikre kvalitet og kompetanse, og trekke opp langsiktige strategier på grunnlag av politiske forutsetninger og mål.

Forskningssystemet, brukere og myndigheter skal i samarbeid utvelge et begrenset antall hovedsatsningsområder. Det er derfor viktig å utforme en kunnskapspolitisk plattform for samisk forskningspolitikk som skal danne grunnlaget for en dialog med statsmyndighetene om den fremtidige innflytelsen over samisk forskning.

Sametinget ser det som grunnleggende viktig at eksisterende kunnskaps- og forskningsressurser forvaltes slik at det kommer det samiske samfunn til gode. Det er også viktig at organisasjonsformer og styringsredskaper tilpasses overordnede mål. Det moderne samiske samfunn er som andre samfunn helt avhengig av oppdatert kunnskap med basis i egen kultur. Det er derfor naturlig at Sametinget tar tak i problematikken knyttet til rammebetingelsene for samisk forskning. I det samiske samfunn vil en ha særlig behov for å samordne ressursbruken og ta i bruk særskilte virkemidler for å nå mål innen dette feltet.

Sametinget ser behovet for å styrke den grunnleggende og langsiktige forskningen, bedre finansieringsstrukturen og foreslå hovedsatsingsområder og å fremme koordinering og fleksibilitet i organisasjonsmønsteret, samt å skape vilkår for rekruttering av forskere.

Som *utvalget for å utrede samisk forskningsplan* viser til er ansvaret for samisk forskning uklart og fragmentert. Det er behov for at de institusjonelle forutsetningene legges til rette for å se samisk forskning i et helhetlig perspektiv, og for at det samiske samfunnet får muligheten til innflytelse på samisk forskning.

Sametinget mener samisk forskning må vurderes ut fra et *all-samisk perspektiv*. Det ligger betydelige utfordringer på det forskningspolitiske plan i å utvikle forskningsinstitusjoner som følger opp *internasjonal urfolksforskning* generelt og utviklingen innen Barentsregionen og polare områder. Dette betyr bl.a. at i tillegg til et rent nordisk perspektiv skal virksomhetene også innbefatte samene på russisk side.

Det bør ikke eksistere tvil om at det er samenes folkevalgte organ i Norge, Sverige og Finland som skal utforme en langsiktig samisk forskningspolitikk. Sametingene skal naturligvis ikke styre forskningens innhold og resultater. Tingenes politiske myndighet er i denne sammenheng begrenset til styring av de økonomiske, organisatoriske og personalpolitiske vilkår som trengs for at forskningsinstitusjonene kan ivareta sitt samfunnsansvar.

Sametinget vil vektlegge utviklingen av en helhetlig forskningsstrategi som innbefatter engasjement gjennom Arktisk Råd, Barentsregionen og Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd. Med utgangspunkt i at det ligger store utfordringer i utviklingen av internasjonal minoritetspolitikk, den generelle kultur- og næringsutvikling, samarbeid mellom urfolk samt samarbeid samene imellom over riksgrensene, er det opp mot disse organene samisk forskning i sin helhet primært bør tilknyttes. Fra et helhetlig allsamisk perspektiv er *Samisk Parlamentarisk Råd* det organet som også skal handtere samiske forskningsspørsmål. En helhetlig urfolksforskning vil dermed danne naturlige rammer for utformingen av en *nasjonal* forskningspolitikk og legge føringer på konkret *organisering* av samisk forskning i den enkelte nasjonalstat.

Opprettelse av samisk forskningsråd

Sametinget ser et åpenbart behov for å institusjonalisere styringen av samisk forskning og å ansvarliggjøre et samisk organ. Sametingets primære og langsiktige målsetting er derfor at det etableres et *nordisk samisk forskningsråd* som omfatter hele det samiske bosettingsområdet. Slik vil sametingene i Finland, Sverige og Norge i fellesskap ha et overordnet ansvar for utformingen av samisk forskningspolitikk. Organet vil også fremme utviklingen av en

Sign: / EKN

helhetlig samisk forskningsvirksomhet. Forskningsrådet knyttes til virksomheten rundt Samisk Parlamentarisk Råd som er under etablering.

Sametinget vil derfor arbeide aktivt for at det et nordisk samisk forskningråd blir etablert. Rådet skal fungere både som et utøvende og rådgivende forskningsstrategisk organ for de samiske folkevalgte organ. Samisk forskningsråd skal forvalte bevilgninger til forskning ut fra retningslinjer som gis av Sametingene i felleskap. Samisk forskningsråd skal også gi råd som grunnlag for utformingen av sametingenes forskningspolitikk. Rådet skal særlig vektlegge en samlet vurdering av forskningens finansiering, oppgavefordeling og faglige prioritering.

Samisk forskningsråd oppnevnes av Samisk parlamentarisk råd for 4 år av gangen. Rådet må bestå av både forskere og brukere, og bestå av personer som har bred innsikt i det samiske samfunnet og i forskning.

Opprettelse av et nordisk samisk forskningsråd forutsetter tilførsel av nødvendige ressurser både til administrasjon, drift av rådet og forskningsmidler. Sametinget vil sterkt påpeke dette forholdet.

Dersom det på kort sikt er problemer med å realisere målsettingen om å etablere nordisk samisk forskningsråd, foreslår Sametinget som en midlertidig ordning at det etableres et samisk forskningsråd i Norge. Dette organet skal fungere både som utøvende og rådgivende forskningsstrategisk organ for Sametinget i Norge, og utforme samisk forskningspolitikk på norsk side. Sametinget vil oppnevne rådet for 4 år ad gangen og gi retningslinjer for hvordan det samiske forskningsrådet i Norge skal forvalte forskningsmidler.

Samisk representasjon i det øvrige forskningssystemet

Sametinget vil understreke utvalgets påpeking av at opprettelsen av et samisk forskningsråd ikke må frita det eksisterende forskningssystemet det ansvar det har for samisk forskning. Dette gjelder både det forskningspolitiske-, det forskningsstrategiske- og det forskningsutførende nivået. Det er nødvendig med en styrking og en mer helhetlig samordning av samisk forskning.

Hovedstyret i Norges forskningsråd er Forskningsrådets øverste organ, og er ansvarlig for Forskningsrådets totale virksomhet. *Sametinget* tiltrer utvalgets forslag om at tinget oppnevner en representant i hovedstyret i Norges forskningsråd. Sametinget mener det i tillegg bør vurderes samisk representasjon og deltagelse i andre forskningspolitiske organer og program.

Etikk og samisk forskning

Utvalget mener samisk forskning og *forskningsetikk* er et komplekst felt som ikke har blitt underlagt helhetlig drøfting. De nasjonale forskningsetiske komiteene har ikke tilstrekkelig kompetanse og innsikt til å foreta tilfredsstillende vurderinger av forskningsetiske problemstillinger som gjelder det samiske samfunnet. Komiteene besitter faglig og etisk kompetanse, men ikke kunnskaper om det samiske samfunnets tradisjoner, kultur og historie. Det sitter heller ikke representanter for det samiske samfunnet eller for samiske forskere, i noen av de forskningsetiske komiteene. Etter utvalgets vurdering er det derfor et klart et behov for en prinsipiell gjennomgang av ulike forskningsetiske problemstillinger knyttet til samisk forskning.

Sametinget mener det må nedfelles *etiske retningslinjer* for samisk forskning. Det er behov for et *samisk organ* som kan ta seg av etiske problemstillinger. Et slikt organ skal gi råd og uttale seg om etiske problemstillinger for å ivareta det samiske samfunnets interesser på området.

Sign: / EKN

Datainnsamling, statistikk og nettverk

Innen samisk kunnskapsoppbygging er det mangel på oppsamlet *data* og *statistisk* materiale om samiske samfunnsforhold. Dessuten er det også fortsatt behov for en intensiv innsamling av grunndata om samisk kultur (språk, stedsnavn, tradisjonsstoff etc). Sametinget vil understreke målsettingen å bygge opp en *database* hvor det primære vil være å samle grunn- og primærdata for samiske forskningsformål om og fra samiske samfunnsforhold. En felles database med statistisk materiale er en forutsetning for samfunnsforskning og planlegging.

Innen forskning og utvikling vil oppbygging av *informasjonsteknologi* (IT) være et viktig redskap. Sametinget vil bidra til at det utvikles et dynamisk forskningsmiljø hvor det satses på kommunikasjon med andre miljøer og hvor det etableres nettverk for utvikling av nye ideer og muligheter. Nettverk mellom de samiske folkevalgte organ, samiske organisasjoner og institusjoner vil være til gjensidig nytte og bidra til økt koordinering og samarbeid mellom forskningsinstitusjonene.

Et samisk nettverk vil også skape muligheter for oppbygging av direkte kommunikasjon utad med andre urbefolkninger og deres institusjoner. Det er derfor en målsetting å etablere et *internasjonalt* nettverk mellom urfolkforskere.

Samisk forskning og høyere utdanning.

Sametinget vil understreke den nære koblingen mellom høyere utdanning og forskning. Samisk forskning og høyere utdanning er knyttet tett sammen både kulturpolitisk og faglig, og er gjensidig avhengig av felles faglig utvikling og kompetanseoppbygging. Det er en stor og utfordrende samfunnsoppgave å bygge opp den samiske kompetansen i takt med oppbyggingen av ulike institusjoner med samiske samfunnsoppgaver og tjenester. I like stor grad gjelder dette også *utviklingen av næringslivet* i samiske områder. Kunnskap, kompetanse og teknologi er sentrale begreper knyttet til næringsutvikling basert på og støttet av forskning og høyere utdanning. Utformingen av helhetlig kunnskapspolitikk er derfor helt avgjørende i planlegging av det samiske samfunn og i urfolkssammenheng for øvrig.

Det er behov for at kompetansen innen samisk forskning og utdanning bygges opp og utvikles parallelt og gis høy prioritet. Det er i dag et stort behov for kompetanseheving på ulike sektorområder for viktige samiske samfunnsoppgaver. Dette gjelder spesielt samiskspråklig kompetanse. Det er derfor en stor samfunnsoppgave å tilrettelegge samiske utdanningstilbud over et bredt spekter. Høyere samiske utdanningstilbud rettet mot næringslivet og næringsutvikling må vektlegges i større grad. Sentralt i dette ligger det en utfordring i å videreføre og bygge opp eksisterende institusjoner. Samtidig er det av grunnleggende betydning å bygge opp større og stabile miljøer hvor forskning og høyere utdanning er samlet, og hvor et samisk helhetsperspektiv ivaretas med hensyn til nordiske og allsamiske interesser.

Sametinget vil påpeke *Sámi Allaskuvla, Sámi Instituhtta* og *Universitetet i Tromsø*'s særlige nasjonale og nordisk-samiske ansvar for samisk forskning og høyere samisk utdanning. Dette betyr imidlertid ikke at andre regionale og samiske institusjoner fraskrives ansvar. Enhver institusjon skal ivareta samisk forskning og høyere utdanning innen sitt ansvarsområde og sin virksomhet.

Rekruttering

En viktig forutsetning for et sterkt og bærekraftig samisk samfunn er at det samiske folk besitter kompetanse på flest mulig samfunnsområder. Det er et stort behov for høyt utdannede samer på alle fagområder. *Rekruttering* og *utdanning* av samisk fagpersonell er en viktig forutsetning for utviklingen av det samiske samfunnet. *Sametinget* vil understreke

Sign: *RSE* / *EKN*

betydningen av at forholdene legges tilrette for en bred rekruttering av samiske studenter til høyere utdanning og forskning.

Utvalget levner ingen tvil om at det er viktig å rekruttere samer til forskning (jfr St.meld. nr. 36 (1992-93):76. Dette får også bred støtte blant høringsinstansene. Utvalgets kartlegging viser en mangel på samer som er fast vitenskapelig ansatt. Spesielt er det en mangel på ansatte som har samisk språkkompetanse. Utvalget ser det derfor som nødvendig at man innenfor samisk forskning tenker nytt når det gjelder å rekruttere samer til forskning. Her vil det være nærliggende å vise til ideene som har kommet fram i debatten omkring rekruttering av kvinner til forskning, der diskusjonen dreier seg om nødvendigheten av å øremerke stillinger.

Sametinget ser det som viktig at utvalgets forslag til rekrutteringstiltak følges opp. De eksisterende strategiske midler som forvaltes av område «kultur og samfunn» i Norges forskningsråd, opprettholdes og styrkes. Samtidig må også institusjonene ta ansvar for rekruttering til samisk forskning gjennom øremerking av midler til stipendiatstillinger og faste vitenskapelige stillinger. Videre må Samisk forskningsråd og samiske utdannings- og forskningsinstitusjoner tilføres tilstrekkelige midler til oppretting av rekrutteringsstipendier, både til hovedfags- og doktorgradsstipendier.

For å foreta et bredt løft på rekrutteringssiden foreslår Sametinget at det gjennomføres *et 10-årsprogram* for oppbygging og utvikling av samisk forskning. Programmet skal inneholde en konkret tiltakspakke for styrking av samiske forskningsmiljø for sterkere rekruttering av samisktalende forskere. Dette vil bedre muliggjøre formidling av samisk forskning på samisk, og gjennomføre et system for stipendfordeling tilknyttet hovedfags- og doktorgradsstudier.

Innen forskningen genrelt og 10-års programmet spesielt skal *kjønnspektivet* vektlegges. Dette som en naturlig konsekvens av en generell målsetting om likestilling i samfunnet. Samtidig er det viktig for samfunnet at kvinners vurderinger og perspektiver tas inn i forskningen og at alle ressursene i samfunnet nyttes. Det er et mål at flere kvinner blir motivert og rekruttert til samisk forskning.

Stortingsmelding om samisk forskning og høyere utdanning.

Utredning om samisk forskning og de problemstillinger og utfordringer den avdekker, viser et behov for å avklare en rekke sider ved fremtidig forskning om samiske samfunnsforhold. Utredningen har satt i gang en viktig prosess for en slik avklaring. Sametinget ser nødvendigheten av at Regjeringen følger opp tingets politikk på området og avklarer fremtidige rammevilkår for samisk forskning. I tillegg til at tingets organisatoriske løsninger følges opp, vil et skikkelig løft for samisk forskning samtidig medføre behov for adekvat økonomisk oppfølging. De økonomiske rammene er derfor helt sentralt for Sametingets fremtidige politikk på forskningssiden. I denne sammenheng må samisk forskning ses i et all-samisk perspektiv og i sammenheng med høyere utdanning. Samlet sett og på grunnlag av tingets behandling samt Norges forskningsråds utredning, er det et krav fra Sametingets side at Regjeringen innen kort tid legger frem en *stortingsmelding om samisk forskning og høyere utdanning*.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: *R&F* / *EKN*

IV. Protokolltilførsel

Protokolltilførsel fra Jens Petter Olsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Arbeiderpartiets gruppe støtter hovedlinjene i rådets innstilling. Dog finner vi at første avsnitt på s. 4 «Organisering av samisk forskning» er unødvendig.

Prinsippet om «Folkenes selvbestemmelsesrett» må ha en grundigere behandling enn en bisetning i et saksfremlegg som omhandler noe helt annet.

Arbeiderpartiets gruppe forutsetter at nevnte begrep blir nærmere behandlet under sak 20/97 «Sametingsplan 1998/2001».

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga	
2.	Jens Petter Olsen	
3.	Berit Ranveig I. Nilssen	
4.	Olav Andersen	
5.	Ole Henrik Magga	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innledning

Sametinget ser forskning å være av avgjørende betydning for bevaring, styrking og utvikling av det samiske samfunn. Forskningen fyller en viktig rolle i målsettingen om å sikre og utvikle samisk språk kultur og samfunnsliv. Samfunnet står overfor en omstilling og forandring med store krav til kunnskap. En befolkning med kreativitet og gode kunnskaper og ferdigheter er en grunnleggende viktig ressurs. Utviklingen i samfunnet blir stadig mer forskningsbasert og vitenskapeliggjort, samtidig som teknologi og politiske beslutninger i økende grad bygger på forskning. På alle felt av samfunnet vil det å kunne fremskaffe, bygge opp, spre og overlevere kunnskap få økende betydning. En videreføring og utvikling av det samiske samfunn på samenes egne premisser fordrer høy formell kompetanse. Det er derfor et mål å legge forholdene til rette for utvikling av samisk forskning på bred basis. Forsknings- og utdanningssystemet må vurderes i lys av denne utfordring. I dette ligger det etablering av sterke og dynamiske samiske forsknings- og fagmiljø og institusjoner som forsker i samiske forhold.

Utredning om samisk forskning

Sametinget har ved flere anledninger uttrykt behov for helhetlig gjennomgang av samisk forskning og høyere utdanning. Tinget har i denne sammenheng vist til at det er nødvendig med en bred utredning om det samiske samfunnets behov for og krav til høyere utdanning og forskning. Det er også pekt på at overordnede samepolitiske målsettinger må formuleres og virkemidlene må fastsettes.

Sametinget og Norges forskningsråd har i felleskap drøftet behovet for en helhetlig forskningsplan. Arbeidet med utredningen er todelt. Mens forskningsrådet utreder forskningsbehovene, tar Sametinget for seg de mer institusjons- og organisasjonsmessige forholdene knyttet til samisk forskning.

I mandatet til utredningen har Sametinget på bakgrunn av en grunnleggende *beskrivelse*, bedt om forslag til konkrete endringer vedrørende *styring, organisering og finansiering* og

Sign: / EKW

formidling av samisk forskning. I forslagene skal spesielt *Sametingets ansvar og myndighet* vurderes, samtidig som *Norges forskningsråds fremtidige rolle* drøftes.

Utvalget for å utrede samisk forskningsplan (avgitt Sametinget 05.12.96) har gjort et grundig arbeid med å vurdere samisk forskning i et bredt perspektiv. Utvalget fremmer en rekke forslag til å sikre organisering og utvikling av fremtidig forskning basert på det samiske samfunns rett til å definere og kontrollere egen kunnskapsproduksjon. Utvalget har også gjort et viktig arbeid med å kartlegge samiske forskningsprosjekter og skape en oversikt over eksisterende forskningsinstitusjoner.

Majoriteten av *høringsinstansene* støtter utvalgets konkrete forslag til tiltak. Gjennom høringene har Sametinget fått en rekke konstruktive innspill. Høringen viser imidlertid at det er områder som må utredes og vurderes nærmere. Utvalgets forslag reiser en rekke nye problemstillinger som må avklares. Sentralt i dette er å få avklart rammevilkårene for forskningen - herunder økonomi, og forholdet til det øvrige forskningssystem. Samtidig vil det være behov for en mer grundig og detaljert plan for konkret iverksettelse og oppfølging av de forslag som fremmes.

Samiskspråklige forskningsmiljøer

Det er tett sammenheng mellom kunnskap og språk. Det er derfor viktig at samisk språk har status og større anvendelse innen forskningen. Bruk av samisk språk i forskning og høyere utdanning er avgjørende for om språket skal utvikles og være anvendelig i det moderne og fremtidige samfunn. Også som redskap for god kommunikasjon mellom forsker og informant, og for begrepsfesting av ulike fenomener, gir bruk av samisk språk større forståelse for den samiske virkeligheten. Utfordringen fremover må være å anvende og utvikle det samiske språket i forhold til all type vitenskapelig kunnskap, også når det gjelder formidling av forskningsresultater. Sametinget vil understreke nødvendigheten av å prioritere og styrke samiskspråklig forskning og miljøer, rekruttere samiskspråklige forskere og realisere en oppbygging av kompetanse hos samiskspråklige forskerrekrutter, også fra Sverige og Finland og Russland.

Samisk forskning i det samiske samfunn

Utvalget har drøftet forholdet mellom det samiske samfunnet og forskning. Utvalget mener en ikke kan vurdere fremtidig organisering og styring av samisk forskning uten at de kunnskapspolitiske særtrekkene ved forskning i det samiske samfunn synliggjøres og tas i betraktning. På dette grunnlaget har utvalget også drøftet problemstillingene omkring begrepet samisk forskning.

Forskning er en aktivitet som må foregå i nært samspill og forståelse med det samiske samfunn. Samisk forskning er ingen statisk dimensjon. Samfunnet endres kontinuerlig samtidig som også målene for hva som er en god samfunnsutvikling endres. Det er i denne sammenheng viktig og konstruktivt å definere en *målsetting* for samisk forskning. Samisk forskning kan ikke avgrenses tematisk.

I dagens situasjon er det naturlig at en vurderer forskningen ut fra *relevanskriterier* for det samiske samfunnet, der denne relevansen kontinuerlig må drøftes i et samspill mellom forskningen selv og det samiske samfunnet.

Sametinget er enig med utvalget i at *formålet* med samisk forskning er å *framskaffe kunnskap som kan bidra til å sikre, bevare og utvikle det samiske samfunnet*.

Utvalget understreker grunnforskningens betydning for den langsiktige kunnskapsoppbyggingen i det samiske samfunnet, samtidig som viktigheten av et samspill mellom de ulike typer forsknings- og utviklingsarbeid vektlegges. *Sametinget* støtter en slik vurdering og viser til betydningen av *tradisjonelle kunnskaper* i det samiske samfunn. Tinget

Sign: RF, EKN

legger vekt på at behovet for fremtidig kompetanse må baseres på et langt videre kompetansebegrep enn det som knyttes direkte til formell utdanning.

Som *kompetanse* regnes kvalifikasjoner som ikke alltid har vært knyttet til vitnemål. Sentralt i dette er at tradisjonelle samiske kunnskaper og ferdigheter opprettholdes og verdsettes i det fremtidige samfunn. Utvalget fremhever betydningen av, respekt for og potensialet i den samiske kunnskapen som eksisterer. Tradisjonsoverført kunnskap er ikke eneste vei til innsikt i det samiske samfunnet, men er kunnskap som kan taes opp i vitenskapelige perspektiver. Forskningens målsetting og utfordring må være å *generere ny kunnskap* om det samiske samfunnet, som både kan bygge på tradisjoner og viten som allerede finnes, og på vitenskapsbasert kunnskap.

Samisk forskningspolitikk

Forskning representerer kunnskap, og kunnskap er makt. For et folk i en minoritetsposisjon, blir kontroll med forskning en del av å vinne kontroll med sine egne livsvilkår. Slik sett har forskning en klar minoritetspolitisk funksjon. I og med at samene er anerkjent som et eget folk likeverdig med det norske, kan forskning også sies å ha en minoritetsrettslig funksjon; retten til selvbeskrivelse.

Utvalget viser videre til at den kunnskap forskning frembringer ikke er nøytral kunnskap. Forskning er som all annen kunnskap en posisjonert kunnskap. Dette trekket ved forskning blir særlig fremtredende i forhold til forskning i minoritets- og fjerde verdenssamfunn. Forskning blir her å representere så vel retten til egen kunnskap og selvbeskrivelse som følelser, personlig identitet og integritet. Utfordringen for forskningen og dens utøvere blir å utforme sin aktivitet slik at man får en balanse mellom vitenskapens særtrekk og de kunnskapspolitiske særtrekk samenes minoritetssituasjon representerer.

Utvalget mener en må ta høyde for de *kunnskapspolitiske særtrekk* ved forskning i det samiske samfunnet når framtidig organisering og styring utformes. Utvalget presiserer likevel at det ikke betyr at samisk forskning ikke skal få ha den tilsvarende autonomi som all annen forskning.

Sametinget vil understreke forskningens *frie* stilling. Både i grunnforskning og i anvendt forskning er det avgjørende at forskeren har full frihet til å følge forskningens etiske og vitenskapelige prinsipper. Sametinget ser det som grunnleggende viktig at en ikke undergraver dette prinsipp innen samisk forskning.

En samisk forskningspolitikk må, på samme måte som norsk forskningspolitikk, finne en balanse mellom vitenskapens egenart og dens samfunnsfunksjon. De kunnskapspolitiske særtrekk ved samisk forskning, representerer på sin side kunnskapspolitiske utfordringer både for de norske statsmyndigheter, de samiske myndigheter og forskningen selv.

Sametinget mener det er behov for en samisk forskningspolitikk og forskningspolitiske styringsorganer som kan ivareta det samiske samfunnets behov for innflytelse på samisk forskning. Statsmyndighetene har et ansvar for å legge forholdene til rette for at samene får de nødvendige virkemidler til selv å sikre og videreutvikle sin kultur, herunder samisk forskning.

Organisering av samisk forskning

Samene er et eget folk. Folkenes rett til selvbestemmelse er et internasjonalt anerkjent prinsipp. Et folks rett til selvbestemmelse betyr for samene en kollektiv rett til å bestemme over egen fremtid på alle samfunnsområder. Denne retten medfører at det er samene selv som bestemmer hvilke samfunnsområder det samiske folk må ha styring, kontroll og forvaltning over.

Sign: /

Samene har selv ansvar for den samiske kulturs framtid, og dermed også for samisk forskning. Samene befinner seg i spenningsfeltet mellom tradisjon og modernitet, og folkets rett til å produsere kunnskap om seg selv er sentralt. Det er åpenbart at vitenskapen spiller en stor rolle i den kulturelle, materielle og politiske endringsprosess i samfunnet. Forskningen skal også hjelpe til å nå de mål en har i utviklingen av samfunnet gjennom den politiske beslutningsprosess. Også forskningspolitikk er politikk, og forskningspolitiske strategier forutsetter derfor politiske strategier.

Når det gjelder langsiktig oppbygging av mer målrettet kompetanse må samepolitiske myndigheter komme inn og avgjøre hvilke områder som skal prioriteres. Det er en offentlig oppgave å sikre kvalitet og kompetanse, og trekke opp langsiktige strategier på grunnlag av politiske forutsetninger og mål.

Forskningssystemet, brukere og myndigheter skal i samarbeid utvelge et begrenset antall hovedsatsningsområder. Det er derfor viktig å utforme en kunnskapspolitisk plattform for samisk forskningspolitikk som skal danne grunnlaget for en dialog med statsmyndighetene om den fremtidige innflytelsen over samisk forskning.

Sametinget ser det som grunnleggende viktig at eksisterende kunnskaps- og forskningsressurser forvaltes slik at det kommer det samiske samfunn til gode. Det er også viktig at organisasjonsformer og styringsredskaper tilpasses overordnede mål. Det moderne samiske samfunn er som andre samfunn helt avhengig av oppdatert kunnskap med basis i egen kultur. Det er derfor naturlig at Sametinget tar tak i problematikken knyttet til rammebetingelsene for samisk forskning. I det samiske samfunn vil en ha særlig behov for å samordne ressursbruken og ta i bruk særskilte virkemidler for å nå mål innen dette feltet.

Sametinget ser behovet for å styrke den grunnleggende og langsiktige forskningen, bedre finansieringstrukturen og foreslå hovedsatsingsområder og å fremme koordinering og fleksibilitet i organisasjonsmønsteret, samt å skape vilkår for rekruttering av forskere.

Som *utvalget for å utrede samisk forskningsplan* viser til er ansvaret for samisk forskning uklart og fragmentert. Det er behov for at de institusjonelle forutsetningene legges til rette for å se samisk forskning i et helhetlig perspektiv, og for at det samiske samfunnet får muligheten til innflytelse på samisk forskning.

Sametinget mener samisk forskning må vurderes ut fra et *all-samisk perspektiv*. Det ligger betydelige utfordringer på det forskningspolitiske plan i å utvikle forskningsinstitusjoner som følger opp *internasjonal urfolksforskning* generelt og utviklingen innen Barentsregionen og polare områder. Dette betyr bl.a. at i tillegg til et rent nordisk perspektiv skal virksomhetene også innbefatte samene på russisk side.

Det bør ikke eksistere tvil om at det er samenes folkevalgte organ i Norge, Sverige og Finland som skal utforme en langsiktig samisk forskningspolitikk. Sametingene skal naturligvis ikke styre forskningens innhold og resultater. Tingenes politiske myndighet er i denne sammenheng begrenset til styring av de økonomiske, organisatoriske og personalpolitiske vilkår som trengs for at forskningsinstitusjonene kan ivareta sitt samfunnsansvar.

Sametinget vil vektlegge utviklingen av en helhetlig forskningsstrategi som innbefatter engasjement gjennom Arktisk Råd, Barentsregionen og Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd. Med utgangspunkt i at det ligger store utfordringer i utviklingen av internasjonal minoritetspolitikk, den generelle kultur- og næringsutvikling, samarbeid mellom urfolk samt samarbeid samene imellom over riksgrensene, er det opp mot disse organene samisk forskning i sin helhet primært bør tilknyttes. Fra et helhetlig allsamisk perspektiv er *Samisk Parlamentarisk Råd* det organet som også skal handtere samiske forskningsspørsmål. En helhetlig urfolksforskning vil dermed danne naturlige rammer for utformingen av en *nasjonal*

Sign: RSF / EKN

forskningspolitikk og legge føringer på konkret *organisering* av samisk forskning i den enkelte nasjonalstat.

Opprettelse av samisk forskningsråd

Sametinget ser et åpenbart behov for å institusjonalisere styringen av samisk forskning og å ansvarliggjøre et samisk organ. Sametingets primære og langsiktige målsetting er derfor at det etableres et *nordisk samisk forskningsråd* som omfatter hele det samiske bosettingsområdet. Slik vil sametingene i Finland, Sverige og Norge i fellesskap ha et overordnet ansvar for utformingen av samisk forskningspolitikk. Organet vil også fremme utviklingen av en helhetlig samisk forskningsvirksomhet. Forskningsrådet knyttes til virksomheten rundt Samisk Parlamentarisk Råd som er under etablering.

Sametinget vil derfor arbeide aktivt for at det et nordisk samisk forskningsråd blir etablert. Rådet skal fungere både som et utøvende og rådgivende forskningsstrategisk organ for de samiske folkevalgte organ. Samisk forskningsråd skal forvalte bevilgninger til forskning ut fra retningslinjer som gis av Sametingene i fellesskap. Samisk forskningsråd skal også gi råd som grunnlag for utformingen av sametingenes forskningspolitikk. Rådet skal særlig vektlegge en samlet vurdering av forskningens finansiering, oppgavefordeling og faglige prioritering.

Samisk forskningsråd oppnevnes av Samisk parlamentarisk råd for 4 år av gangen. Rådet må bestå av både forskere og brukere, og bestå av personer som har bred innsikt i det samiske samfunnet og i forskning.

Opprettelse av et nordisk samisk forskningsråd forutsetter tilførsel av nødvendige ressurser både til administrasjon, drift av rådet og forskningsmidler. Sametinget vil sterkt påpeke dette forholdet.

Dersom det på kort sikt er problemer med å realisere målsettingen om å etablere nordisk samisk forskningsråd, foreslår Sametinget som en midlertidig ordning at det etableres et samisk forskningsråd i Norge. Dette organet skal fungere både som utøvende og rådgivende forskningsstrategisk organ for Sametinget i Norge, og utforme samisk forskningspolitikk på norsk side. Sametinget vil oppnevne rådet for 4 år ad gangen og gi retningslinjer for hvordan det samiske forskningsrådet i Norge skal forvalte forskningsmidler.

Samisk representasjon i det øvrige forskningssystemet

Sametinget vil understreke utvalgets påpeking av at opprettelsen av et samisk forskningsråd ikke må frita det eksisterende forskningssystemet det ansvar det har for samisk forskning. Dette gjelder både det forskningspolitiske-, det forskningsstrategiske- og det forskningsutførende nivået. Det er nødvendig med en styrking og en mer helhetlig samordning av samisk forskning.

Hovedstyret i Norges forskningsråd er Forskningsrådets øverste organ, og er ansvarlig for Forskningsrådets totale virksomhet. *Sametinget* tiltrer utvalgets forslag om at tinget oppnevner en representant i hovedstyret i Norges forskningsråd. Sametinget mener det i tillegg bør vurderes samisk representasjon og deltagelse i andre forskningspolitiske organer og program.

Etikk og samisk forskning

Utvalget mener samisk forskning og *forskningsetikk* er et komplekst felt som ikke har blitt underlagt helhetlig drøfting. De nasjonale forskningsetiske komiteene har ikke tilstrekkelig kompetanse og innsikt til å foreta tilfredsstillende vurderinger av forskningsetiske problemstillinger som gjelder det samiske samfunnet. Komiteene besitter faglig og etisk kompetanse, men ikke kunnskaper om det samiske samfunnets tradisjoner, kultur og historie. Det sitter heller ikke representanter for det samiske samfunnet eller for samiske forskere, i

Sign: / EKN

noen av de forskningsetiske komiteene. Etter utvalgets vurdering er det derfor et klart et behov for en prinsipiell gjennomgang av ulike forskningsetiske problemstillinger knyttet til samisk forskning.

Sametinget mener det må nedfelles *etiske retningslinjer* for samisk forskning. Det er behov for et *samisk organ* som kan ta seg av etiske problemstillinger. Et slikt organ skal gi råd og uttale seg om etiske problemstillinger for å ivareta det samiske samfunnets interesser på området.

Datainnsamling, statistikk og nettverk

Innen samisk kunnskapsoppbygging er det mangel på oppsamlet *data* og *statistisk* materiale om samiske samfunnsforhold. Dessuten er det også fortsatt behov for en intensiv innsamling av grunndata om samisk kultur (språk, stedsnavn, tradisjonsstoff etc). *Sametinget* vil understreke målsettingen å bygge opp en *database* hvor det primære vil være å samle grunn- og primærdata for samiske forskningsformål om og fra samiske samfunnsforhold. En felles database med statistisk materiale er en forutsetning for samfunnsforskning og planlegging.

Innen forskning og utvikling vil oppbygging av *informasjonsteknologi* (IT) være et viktig redskap. *Sametinget* vil bidra til at det utvikles et dynamisk forskningsmiljø hvor det satses på kommunikasjon med andre miljøer og hvor det etableres nettverk for utvikling av nye ideer og muligheter. Nettverk mellom de samiske folkevalgte organ, samiske organisasjoner og institusjoner vil være til gjensidig nytte og bidra til økt koordinering og samarbeid mellom forskningsinstitusjonene.

Et samisk nettverk vil også skape muligheter for oppbygging av direkte kommunikasjon utad med andre urbefolkninger og deres institusjoner. Det er derfor en målsetting å etablere et *internasjonalt* nettverk mellom urfolksforskere.

Samisk forskning og høyere utdanning.

Sametinget vil understreke den nære koblingen mellom høyere utdanning og forskning. Samisk forskning og høyere utdanning er knyttet tett sammen både kulturpolitisk og faglig, og er gjensidig avhengig av felles faglig utvikling og kompetanseoppbygging. Det er en stor og utfordrende samfunnsoppgave å bygge opp den samiske kompetansen i takt med oppbyggingen av ulike institusjoner med samiske samfunnsoppgaver og tjenester. I like stor grad gjelder dette også *utviklingen av næringslivet* i samiske områder. Kunnskap, kompetanse og teknologi er sentrale begreper knyttet til næringsutvikling basert på og støttet av forskning og høyere utdanning. Utformingen av helhetlig kunnskapspolitik er derfor helt avgjørende i planlegging av det samiske samfunn og i urfolkssammenheng for øvrig.

Det er behov for at kompetansen innen samisk forskning og utdanning bygges opp og utvikles parallelt og gis høy prioritet. Det er i dag et stort behov for kompetanseheving på ulike sektorområder for viktige samiske samfunnsoppgaver. Dette gjelder spesielt samiskspråklig kompetanse. Det er derfor en stor samfunnsoppgave å tilrettelegge samiske utdanningstilbud over et bredt spekter. Høyere samiske utdanningstilbud rettet mot næringslivet og næringsutvikling må vektlegges i større grad. Sentralt i dette ligger det en utfordring i å videreføre og bygge opp eksisterende institusjoner. Samtidig er det av grunnleggende betydning å bygge opp større og stabile miljøer hvor forskning og høyere utdanning er samlet, og hvor et samisk helhetsperspektiv ivaretas med hensyn til nordiske og allsamiske interesser.

Sametinget vil påpeke *Sámi Allaskuvla*, *Sámi Instituhtta* og *Universitetet i Tromsø*'s særlige nasjonale og nordisk-samiske ansvar for samisk forskning og høyere samisk utdanning. Dette betyr imidlertid ikke at andre regionale og samiske institusjoner fraskrives ansvar. Enhver

Sign: / EKN

institusjon skal ivareta samisk forskning og høyere utdanning innen sitt ansvarsområde og sin virksomhet.

Rekruttering

En viktig forutsetning for et sterkt og bærekraftig samisk samfunn er at det samiske folk besitter kompetanse på flest mulig samfunnsområder. Det er et stort behov for høyt utdannede samer på alle fagområder. *Rekruttering* og *utdanning* av samisk fagpersonell er en viktig forutsetning for utviklingen av det samiske samfunnet. *Sametinget* vil understreke betydningen av at forholdene legges tilrette for en bred rekruttering av samiske studenter til høyere utdanning og forskning.

Utvalget levner ingen tvil om at det er viktig å rekruttere samer til forskning (jfr St.meld. nr. 36 (1992-93):76. Dette får også bred støtte blant høringsinstansene. Utvalgets kartlegging viser en mangel på samer som er fast vitenskapelig ansatt. Spesielt er det en mangel på ansatte som har samisk språkkompetanse. Utvalget ser det derfor som nødvendig at man innenfor samisk forskning tenker nytt når det gjelder å rekruttere samer til forskning. Her vil det være nærliggende å vise til ideene som har kommet fram i debatten omkring rekruttering av kvinner til forskning, der diskusjonen dreier seg om nødvendigheten av å øremerke stillinger.

Sametinget ser det som viktig at utvalgets forslag til rekrutteringstiltak følges opp. De eksisterende strategiske midler som forvaltes av område «kultur og samfunn» i Norges forskningsråd, opprettholdes og styrkes. Samtidig må også institusjonene ta ansvar for rekruttering til samisk forskning gjennom øremerking av midler til stipendiatstillinger og faste vitenskapelige stillinger. Videre må Samisk forskningsråd og samiske utdannings- og forskningsinstitusjoner tilføres tilstrekkelige midler til oppretting av rekrutteringsstipendier, både til hovedfags- og doktorgradsstipender.

For å foreta et bredt løft på rekrutteringssiden foreslår *Sametinget* at det gjennomføres *et 10-årsprogram* for oppbygging og utvikling av samisk forskning. Programmet skal inneholde en konkret tiltakspakke for styrking av samiske forskningsmiljø for sterkere rekruttering av samisktalende forskere. Dette vil bedre muliggjøre formidling av samisk forskning på samisk, og gjennomføre et system for stipendfordeling tilknyttet hovedfags- og doktorgradsstudier.

Innen forskningen genrelt og 10-års programmet spesielt skal *kjønnsperspektivet* vektlegges. Dette som en naturlig konsekvens av en generell målsetting om likestilling i samfunnet. Samtidig er det viktig for samfunnet at kvinners vurderinger og perspektiver tas inn i forskningen og at alle ressursene i samfunnet nyttes. Det er et mål at flere kvinner blir motivert og rekruttert til samisk forskning.

Stortingsmelding om samisk forskning og høyere utdanning.

Utredning om samisk forskning og de problemstillinger og utfordringer den avdekker, viser et behov for å avklare en rekke sider ved fremtidig forskning om samiske samfunnsforhold. Utredningen har satt i gang en viktig prosess for en slik avklaring. *Sametinget* ser nødvendigheten av at Regjeringen følger opp tingets politikk på området og avklarer fremtidige rammevilkår for samisk forskning. I tillegg til at tingets organisatoriske løsninger følges opp, vil et skikkelig løft for samisk forskning samtidig medføre behov for adekvat økonomisk oppfølging. De økonomiske rammene er derfor heit sentralt for *Sametingets* fremtidige politikk på forskningssiden. I denne sammenheng må samisk forskning ses i et all-samisk perspektiv og i sammenheng med høyere utdanning. Samlet sett og på grunnlag av tingets behandling samt Norges forskningsråds utredning, er det et krav fra *Sametingets* side at Regjeringen innen kort tid legger frem en *stortingsmelding om samisk forskning og høyere utdanning*.

Saken avsluttet 29. mai 1997 kl. 15.24.

Sign: EKN

fiskeripolitikken på dette felt slik at vår fiskeflåte igjen kommer over på nordnorske hender.

- Innenfor fiskebåtfinansieringa ser vi en betydelig omlegging. Det arbeides med å slå sammen Statens Fiskarband, Kreditkassen og SND. En slik sammenslåing vil fjerne alle distriktpolitiske virkemidler, samtidig som det vil føre til at kystflåten blir taperne. En slik ensretta fiskeripolitikk raderer ut de mindre enhetene samtidig som den stimulerer at større enheter på både sjø og land. Sametinget kan ikke støtte opp om en fiskeripolitikk som utelukkende vil styrke kapitalens ønske og higen etter størst mulig avkastning på kortest mulig tid. En slik politikk fører kun til at hensynet til naturressursene må vike, og står i sterk kontrast til Sametingets ønske om fortsatt desentralisert bosetning og satsing på kystfiskeflåten.
- Sametinget kan ikke støtte opp om en urbanisering til noen få større tettsteder som gjør det lettere å frata kystfolket sine gamle fiskerettigheter. En slik politikk svekker almenningsretten til fiske og raderer bort sjarkfiskeren. Sametinget ser på at en styrking kystbefolkningas hevd på ressursene også er en miljølamp. Det vil begrense rovdrifta på de mest følsomme fiskeressursene. Sametinget ser på kystbefolkninga som naturressursene beste vokterer, selv om man også her ser eksempler på ødsling.
- Det er ikke samsvar med taksten på side 3 om full integrering av kvinnepolitiske spørsmål i politikkkutforminga. Jeg stiller spørsmål ved om hva som menes med at Sametinget i denne perioden vil vurdere konkrete tiltak om kan legge grunnlag for en bedre kjønnsfordeling.
- Side 26i andre avsnitt står det «For å styrke samisk lokalsamfunn, er det nødvendig å se på faktorer som er viktige for at kvinner blir boende. Kvinners livsvilkår dreier seg om både materielle og immaterielle forhold. Det immaterielle kan formuleres som kvinners muligheter til å påvirke sin egen livssituasjon gjennom å sette egne standarder for hva som defineres om normalt. Kvinner etterspør mer enn en arbeidsplass for å bosette seg i samisk områder. Barnehageplass, en god grunnskole, muligheter for egenutvikling og servicetilbud og generell infrastruktur av vesentlig betydning». Jeg stiller spørsmål ved om det bare er kvinner som ser behovet for barnehageplasser og gode grunnskoler. Om det er slik, spør jeg som det andre spørsmålet om samiske menn ikke har barn?
- På samme side i tredje avsnitt står det « I dag kan det virke som om kvinner er overflødiggjort i primærnæringene. Duodji er et unntak, og det ser ut til at kombinasjonen duodji og annen virksomhet, er spesielt heldig sett i fra kvinners ståsted. Det er derfor viktig å se på kriteriene for å motta støtte til næringsaktivitet, slik at disse i større grad tilpasses kvinnenes behov. I forhold til ulike næringskombinasjoner bør man se på tradisjonelle næringer i nye kombinasjoner. Sametinget ser behovet for å styrke den finansielle siden for kvinnelige etablerer og næringsutøvere. Etablering av nettverkskredittordninger/kvinnebank er et løsningsalternativ». Er det kun duodji som er den eneste næring som skal til for at kvinner skal bli boende i området?
- Ser en på teksten på side 8 hvor det heter «På veg mot målet om full integrering av kvinnepolitiske spørsmål i politikkkutforminga er det et sentral poeng at kvinnesatsing blir en del av helheten og ikke skaper en ny sektor. Det betyr en må sette i fokus og må stille spørsmålsteget ved likheter og ulikheter i menns og kvinners prioriteringer». Så ser det ut til at den som skrev teksten glemte at kvinnesatsing skulle være en del av helheten og ikke skulle skape en ny sektor. for det er jo nettopp det som skjer.

Internasjonalt urfolksarbeid

Sametinget bør si noe om hvilke urbefolkningsgrupper man vil satse på i planperioden. Det har skjedd i forhold til kvinnepolitiske mål i det internasjonale urfolkarbeidet. Det vises bl. a.

Sign: / EKN

til satsing på samiske kvinner på Kolahalvøya (Nordvest Russland). Når man ser på engasjementet Sametinget også har vist til andre f. eks. tibetanerne, så mener jeg vi også bør bake inn at Sametinget også vil engasjere seg i kurdernes situasjon. Når man ser på situasjonen for kurderne og de lidelser de påføres, ser jeg behov for et klart standpunkt eller engasjement for det kurdiske folk.

I kapittelet «læring, skole og utdanning» er det skrevet mye bra om grunnskolen, og forskning. Men om videregående skole er det ikke skrevet mer enn et par linjer. Videregående skule er svært viktig for å styrke samisk ungdoms identitet, språkbruk og kulturkunnskap. I dag finnes det samiske læreplaner for grunnskolen, og Sametinget har arbeidet bra med de samiske læreplanene. Men når elevene begynner på videregående skole, begynner de på en vanlig norsk skole. De samisk videregående skolene har krevd samiske læreplaner, men Kirke-, Utdannings- og forskningsdepartementet har nektet. Når Reform 94 kom, forsvant både grunnkurset i duodji og særskilte samiske linjefag fra almenfaglig studieretning.

Nå har departementet ambisjoner om å legge ned samisk videregående utdanning og overlate de samiske videregående skolene til fylket. Skolene selv har uttrykt ønske om at de vil overføres til Sametinget, siden de stoler på Sametinget og tror at det vil være den rette måten å styrke samisk videregående opplæring.

Dersom de samiske videregående skolenes elever og lærere leser Sametingsrådets forslag, vil de måtte spørre seg: Bryr Sametinget seg om de samiske videregående skolene? Sametinget må i Sametingspøanen vise at det etter vår mening er like viktig at det er et samisk innhold i de videregående skolene som i grunnskolen.

Vi må uttrykke klart at det på de samiske videregående skolene skal være både særskilte samiske linjer, samiske fag og samiske læreplaner. Det må også uttrykkes klart fra Sametinget at Sametinget ikke ønsker å overføre de samiske videregående skolene til fylket. Vi må si fra at de samiske videregående skolene skal være underlagt Sametinget og at det i planen også må komme klarere fram at samisk videregående opplæring er mer enn bare skoler. Til dette hører også lærlingeordningen, oppfølgingstjeneste og elevinntak.

Flertallet av de samiske elevene går ikke på en samiske videregående skole, men på en skole drevet av fylket. De skal ha retten til samiskundervisning på ulike nivå, og muligheten til å velge samiske fag. I læreplanene for videregående skole skal de være «samiske stolper» slik som i grunnskolen.

Sametinget og Samisk utdanningsråd har til nå brydd seg for lite om videregående opplæring, og dette er en av årsakene til at Reform 94 har fått ødelegge så mye og satt samisk videregående opplæring mange hakk tilbake. Nå må vi vise at vi tar dette alvorlig.

Forslag 4 fra Steinar Pedersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

Merknad om samenes konstitusjonelle stilling.

I det videre arbeidet med sametingsplanen for 1998-2001, vil Arbeiderpartiets gruppe be om at det legges mer arbeid i en vurdering av dagens lov- og regelverk, når det gjelder samenes og Sametingets mulighet til med-/selvbestemmelse.

Slik grunnlagsdokumentet nå foreligger, er det beheftet med såvidt mange uklarheter hva gjelder omfanget av den selvbestemmelsesretten Sametingsrådet omtaler, at disse kan gi grunnlag for misforståelser.

Etter det foreliggende utkastet synes det som om det eksisterende formelle rammeverket har mangler med hensyn til mulighet for samisk innflytelse, uten at det vises til konkrete eksempler.

Sign: / EKN

Arbeiderpartiets gruppe mener at «folkenes selvbestemmelsesrett» er et nøkkelbegrep i denne sammenheng. Derfor er det særlig viktig å få en konkretisering av dette, relatert til samenes situasjon.

Når dette i innstillingen knyttes opp til en påstand om at når samene er et eget folk, følger retten til selvbestemmelse, og at «...det er samene selv, og ikke staten, som avgjør hvilke samfunnsområder det samiske folk skal ha styring, kontroll og forvaltning over», er behovet for en slik avklaring enda mer fremtredende.

Hvilken ny dimensjon ligger i dette, i forhold til den konstitusjonelle stilling samene har i dag?

Og - er det slik å forstå at ILO-konvensjon 169 ikke lenger ansees som tilstrekkelig grunnlag for samene til å utøve den nødvendige myndighet over sin egen situasjon?

Konkret: Er sametingsrådet uenig i bestemmelsen i artikkel 1, punkt 3:

«Bruken av begrepet «folk» i denne konvensjonen skal ikke ha noen innvirkning på de rettigheter som forøvrig kan knyttes til begrepet i folkeretten».

Et nærliggende spørsmål er også om svaret på dette henger sammen med begrepet «territoriell planlegging», og problemstillingen «om samepolitiske målsettinger om samisk selvbestemmelse kan oppfylles så lenge styringsmulighetene på grunnlag av en helhetlig geografisk dimensjon mangler». Særlig gjelder dette når man også sier at «retten til land og vann» også har en territoriell dimensjon (s. 6). Utdyping er nødvendig!

Disse avklaringene er viktige for det videre arbeidet med sametingsplanen.

Forslag 5 fra Eilif O. Larsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe.

side 26, De konstitusjonelle sidene må avklares før Sametinget beslutter at tinget skal overta reindriftsforvaltningen.

side 27, Sametinget vil arbeide aktivt for å få opprettet en tiltakssone i samiske områder hvor forvaltning og tiltak er rettet nettopp mot siktemålet om å sikre og utvikle det samiske samfunnet i samiske kyst- og fjordområder.

Merknad, protokolltilførsel.

side 26 og 27, Dagens næringspolitikk for primærnæringene er, fra sentralt hold iferd med å dreie om til i sterkere grad å omfatte også kombinasjonsdrift og småskaladrift. Det blir i denne sammenheng over årets reindrifts og jordbruksoppgjør overført henholdsvis 2 mill. over reindriftsoppgjøret og 1 mill. over jordbruksoppgjøret til SUF og kombinasjonsnæringene. I tillegg er det ved årets jordbruksoppgjør avsatt ca. 500 mill. til bygdeutviklingsfondet. Dette er i tråd med Sametingets politikk og bør videreføres og forsterkes. Bl.a. bør det arbeides for å inkludere også fiskeridepartementet i dette.

Protokolltilførsel.

Trulsenutvalgets innstilling må også legges til grunn når Sametinget skal utforme sin fiskeripolitikk.

Det bør stilles krav til kommunen eller områder som er innlemmet i Samisk utviklingsfonds virkeområde om at det settes inn tiltak for samisk kulturoppbygging.

Forslag 6 fra Ingar Eira, Senterpartiets sametingsgruppe

Merknadene legges ved dokumentet for bruk til det videre arbeid med sametingsplanen. SP's sametingsgruppe vil også utover dette komme med konkrete innspill til plenum senere i det konkrete arbeidet.

Sign: RF / EKN

Da det for Senterpartiet ikke er aktuell politikk å kreve løsrivelse for samene fra nasjonalstaten og det for Sametinget heller ikke er, eller har vært aktuell politikk å kreve løsrivelse av samene fra nasjonalstaten Norge, oppfatter Senterpartiets sametingsgruppe begrepet «reell medbestemmelse» å være mer i samsvar med Sametingets offisielle politikk som bygger på likeverdighet, enn begreper som «selvråderett» og «selvbestemmelse» som i rådets dokument er brukt gjentatte ganger, eksempelvis blant annet på side 3 i 2. avsnitt og i uthevet avsnitt, nederst på side 4. Uavgrenset bruk av slike begreper, kan skape unødvendige misforståelser.

Sett i forhold til innholdet i 2. avsnitt om samiske primærnæringer på side 26, så er 1. avsnitt unødvendig, og bør derfor tas bort.

Man må også være oppmerksom på at dersom reindriftsnæringen, som kun kan utøves av samer, oppfattes som samisk næring, og derigjennom forvaltes av Sametinget, kan det skape problemer med å avgrense samisk jordbruk og samisk fiskeri i det samme forvaltningsapparat.

Til siste setning i nest siste avsnitt på side 27, må ordet «fullgode» føyes inn foran ordet «finansieringsordninger». Det må også tas med i den delen som omhandler fiskerispørsmål, et avsnitt om infrastrukturen.

Havne- og serviceforholdene i mange samiske samfunn i kyst- og fjordområdene er svært mangelfulle. Sametingsplanen må vise aktivitet i forhold til dette.

III. Votering

Av 39 representanter var 34 tilstede.

Sametingsrådets første innstilling ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble vedtatt med 33 mot 1 stemme.

IV. Protokolltilførsel

Grunnet behandlingsformen, se punkt II. forslag 1, ble det ikke fremmet noen protokolltilførsler til denne saken.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall	
2.	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Steinar Pedersen
3.	Hartvik Hansen	
4.	Heaika Skum	Hartvik Hansen Steinar Pedersen Ing-Lill Pavall
5.	Ingar Eira	
6.	Sven-Roald Nystø	Ingar Eira Steinar Pedersen Sven-Roald Nystø
7.	Eilif O. Larsen	
8.	Berit Ranveig I. Nilssen	
9.	Magnhild Mathisen	

Sign: / EKN

10.	Ole Henrik Magga
11.	Johan Mikkel Sara
12.	Måret Guhttor
13.	Amund Eriksen
14.	Geir Tommy Pedersen
15.	Hartvik Hansen
16.	Heaika Skum
17.	Ragnhild Nystad
18.	Øystein Ballari
19.	Ing-Lill Pavall
20.	Magnhild Mathisen
21.	Ingar Eira
22.	Steinar Pedersen
23.	Måret Guhttor
24.	Ragnhild Nystad
25.	Sven-Roald Nystø
26.	Ing-Lill Pavall
27.	Ingar Eira
28.	Magnhild Mathisen
29.	Ragnhild Nystad
30.	Hartvik Hansen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Fremlagt drøftingsdokument til Sametingsplan 1998-2001 oversendes Sametingsrådet sammen med de fremkomne merknader. Sametingsrådet bes oppnevne en tverrpolitisk arbeidsgruppe til å arbeide videre med utforming av utkast til Sametingsplan 1998-2001 med sikte på en ferdiggjøring til det nye Sametinget trer sammen høsten 1997.

Saken avsluttet 29. mai 1997 kl. 19.25.

Sign: / EKN

Sak 21/97 FNs tiår for urfolk - Sametingenes felles mål og tiltak

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 08.30.

I. Dokumenter

- FNs tiår for urfolk - Sametingenes felles mål og tiltak, fellesutvalgets forslag

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1. Sametinget godkjenner med dette Sametingenes felles mål og tiltak for FNs urfolkstiår.
2. Sametinget oppfordrer organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner til å utvikle tiltak i tråd med fellesprogrammet.
3. Sametinget forutsetter at myndighetene følger opp generalforsamlingens punkt om finansiering av tiltak, slik det fremkommer i pkt. 50 i FNs program for 10-året.

III. Votering

Av 39 representanter var 35 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt

IV. Protokolltilførsel

Johan Mikkell Sara, Arbeiderpartiets sametingsgruppe fremmet følgende protokolltilførsel:

Sametinget må straks søke om midler slik at konferansen kan gjennomføres i tråd med planene fra arbeidsgruppen.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Måret Guhttor	
2.	Johan Mikkell Sara	
3.	Øystein Ballari	
4.	Sven-Roald Nystø	
5.	Johan Mikkell Sara	
6.	Måret Guhttor	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1. Sametinget godkjenner med dette Sametingenes felles mål og tiltak for FNs urfolkstiår.
2. Sametinget oppfordrer organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner til å utvikle tiltak i tråd med fellesprogrammet.
3. Sametinget forutsetter at myndighetene følger opp generalforsamlingens punkt om finansiering av tiltak, slik det fremkommer i pkt. 50 i FNs program for 10-året.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 09.05.

Sign: /

Sak 22/97 Sametingets framtidige organisering

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 09.05.

I. Dokumenter

- Viser til dokumenter i sak 11/97 fra februar plenum

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget legger til grunn utredningen om framtidig organisering av Sametinget, avgitt 17. januar 1997.

Sametinget slutter seg i prinsippet til flertallforslagene fra utvalget.

Sametinget er enig i at de forslag som fremmes til ny organisering av Sametinget som politikk- og forvaltningssystem, er såvidt omfattende at det bør legges opp til en særskilt prosedyre for å vedta detaljene i disse.

Det sittende Sameting finner det rimelig at standpunkttagen til enkelthetene i alle forslagene overlates til et nytt ting etter valget. Noen av forslagene medfører også merkostnader som Sametinget i dag ikke rår over og som også medfører prioriteringer for et nytt ting.

Uavhengig av hvilken modell for organisering av Sametinget som måtte fastsettes må det opprettes en kontrollkomite. Forutsetningen er at grenseoppgangen til Sametingets øvrige organer trekkes opp klart.

Forslag 1, fra Ingar Eira på vegne av Gruppelederne i Sametinget

Sametinget legger til grunn det prinsipp at en eventuell ny organisering av Sametinget som politikk- og forvaltningssystem er såvidt omfattende at dette må gjøres etter en særskilt prosedyre, noe som innebærer at:

Pkt. 1. Forslag til ny arbeidsordning må formelt fremmes i en sametingsperiode, senest siste plenumsmøte før valget.

Pkt. 2. Det nye Sameting, etter valget, fatter endelig beslutning om tingets organisering, basert på forslag fremmet i det foregående Sameting. Beslutningen kan kun baseres på forslag fremmet i Sametingets plenum innen fristen, angitt i pkt. 1.

Pkt. 3. Beslutningen i henhold til pkt. 2 må gjøres med 2/3 flertall av de stemmer som avgis.

I henhold til Sametingets retningslinjer for en eventuell ny organisering av tinget, legger Sametinget til grunn utredningen som framtidig organisering av Sametinget, avgitt 17. januar 1997.

De ulike modeller til framtidig organisering av Sametinget, foreslått i «Nystø» utvalgets utredning av 17. januar 1997, fremmes som mulige alternativ til framtidig organisering. Det tilligger det nye Sameting etter valget i 1997 å realisere en eventuell ny organisering.

Uavhengig av hvilken modell for organisering av Sametinget som fastsettes, finner dette Sameting å vedta at det opprettes en kontrollkomite. Forutsetningen er at grenseoppgangen til Sametingets øvrige organer trekkes klart opp.

Dersom det ikke oppnås 2/3 flertall for noen av forslagene, jfr. pkt. 3 foran, gjelder reglene i dagens forretningsorden, med de eventuelle endringer det nye Sametinget måtte vedta.

Sign: RKF / EKN

III. Votering

Av 39 representanter var 31 tilstede.

Sametingsrådets innstilling ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Alf E. Nystad	
2.	Ingar Eira	
3.	Per Edvind Varsi	Ingar Eira Ragnhild Nystad
4.	Sven-Roald Nystø	
5.	Måret Guhttor	Amund Eriksen
6.	Egil Olli	Måret Guhttor Egil Olli
7.	Per Edvind Varsi	
8.	Hartvik Hansen	Ingar Eira Hartvik Hansen
9.	Ragnhild Nystad	Egil Olli Ragnhild Nystad
10.	Berit Ranveig I. Nilssen	
11.	Jens Petter Olsen	
12.	Alf E. Nystad	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget legger til grunn det prinsipp at en eventuell ny organisering av Sametinget som politikk- og forvaltningssystem er såvidt omfattende at dette må gjøres etter en særskilt prosedyre, noe som innebærer at:

Pkt. 1. Forslag til ny arbeidsordning må formelt fremmes i en sametingsperiode, senest siste plenumsmøte før valget.

Pkt. 2. Det nye Sameting, etter valget, fatter endelig beslutning om tingets organisering, basert på forslag fremmet i det foregående Sameting. Beslutningen kan kun baseres på forslag fremmet i Sametingets plenum innen fristen, angitt i pkt. 1.

Pkt. 3. Beslutningen i henhold til pkt. 2 må gjøres med 2/3 flertall av de stemmer som avgis.

I henhold til Sametingets retningslinjer for en eventuell ny organisering av tinget, logger Sametinget til grunn utredningen som framtidig organisering av Sametinget, avgitt 17. januar 1997.

De ulike modeller til framtidig organisering av Sametinget, foreslått i «Nystø» utvalgets utredning av 17. januar 1997, fremmes som mulige alternativ til framtidig organisering. Det tilligger det nye Sameting etter valget i 1997 å realisere en eventuell ny organisering.

Sign: /

Uavhengig av hvilken modell for organisering av Sametinget som fastsettes, finner dette Sameting å vedta at det opprettes en kontrollkomite. Forutsetningen er at grenseoppgangen til Sametingets øvrige organer trekkes klart opp.

Dersom det ikke oppnås 2/3 flertall for noen av forslagene, jfr. pkt. 3 foran, gjelder reglene i dagens forretningsorden, med de eventuelle endringer det nye Sametinget måtte vedta.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 11.00.

Sign: RF / EKN

Sak 23/97 Budsjettregulering kap. 540 post 01 og 11

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 11.00.

I. Dokumenter

- Periodisert budsjett på postene 01 og 11 på kap. 0540, bruken 194/01
- Bevilgningsregnskap 1996 - Sametingets kap. 0540
- Utskrift av møtebok, sak 53/96 Budsjett 1997 kap. 0540 Sametinget - Fordeling
- Statsbudsjettet 1997 - Tildelingsbrev Sametinget

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget viser til sitt budsjettvedtak i sak 53/96 og fastsetter følgende budsjettregulering:

Kap 540 - post 01 og 11

	Fordeling sak 53/96 (i 1000 kr)	Reduksjon (i 1000 kr)	Budsjett etter reg. (i 1000 kr)
Sametinget	15.467	530	14.937
Samisk språkråd	2.014	0	2.014
Samisk kulturråd	2.415	60	2.355
Samisk kulturminneråd	4.731	100	4.631
Samisk næringsråd	2.053	50	2.003
SUM	26.680	740	25.940

Begrunnelse for budsjettregulering:

- Sametinget har ved behandling av budsjettet under sak 53/96 lagt til grunn for fordelingen en samlet bevilgning over kap. 0540 postene 01 og 11 på kr 26.100.000,00 med tillegg av forventede inntekter på kap. 3540 med kr 580.000,00, ialt kr 26.680.000,00. Ved en feil ble forventede inntekter på kr 580.000,00 tatt med i fordelingen av budsjettet for 1997.
- Stortinget har ved salderingen av budsjettet vedtatt en generell reduksjon i bevilgningene til driftsutgifter (post 01 og 11) til statlige virksomheter. Kommunal- og arbeidsdepartementets andel av reduksjonen er på 16,6 mill. kr. Kommunal- og arbeidsdepartementet har ut fra ovenstående beregnet at Sametingets andel av denne reduksjonen vil bli på omlag 160 000 kroner.

Budsjettreguleringen på underpostnivå oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

III. Votering

Av 39 representanter var 32 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: / EKN

IV. Protokolltilførsel

Heaika Skum, Sámi Rukses Válgalihttu/Samisk Rød Valgalliense fremmet følgende protokolltilførsel:

Samisk RV tvinges til å støtte de foreslåtte nedskjæringer rådet har fremmet. Det er sterkt beklagelig at sentrale bevilgende myndigheter har foretatt kutt i overføringene til Sametinget.

Slike kutt fører til at Sametingets virksomhet må reduseres. Det er beklagelig av Regjeringspartiet, som også er representert i Sametinget, på denne måten nedprioriterer samiske tiltak.

Samisk Rød Valgallianse vil ta saken opp med vår Stortingsrepresentant, for å få saken tatt opp med de sentrale myndigheter. Fremfor å styrke Sametinget og dets arbeid, velger Regjeringen å sylte ned oljemilliardene på bok.

Det er svært beklagelig spesielt når Sametinget nå skal jobbe med Samerettsutvalgets innstilling at bevilgningene reduseres.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga	
2.	Heaika Skum	Magnhild Mathisen Heaika Skum
3.	Jens Petter Olsen	
4.	Ragnhild Nystad	
5.	Geir Tommy Pedersen	
6.	Heaika Skum	Jens Petter Olsen
7.	Hartvik Hansen	Magnhild Mathisen
8.	Amund Eriksen	
9.	Ole Henrik Magga	
10.	Heaika Skum	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget viser til sitt budsjettvedtak i sak 53/96 og fastsetter følgende budsjettregulering:

Kap 540 - post 01 og 11

	Fordeling sak 53/96 (i 1000 kr)	Reduksjon (i 1000 kr)	Budsjett etter reg. (i 1000 kr)
Sametinget	15.467	530	14.937
Samisk språkråd	2.014	0	2.014
Samisk kulturråd	2.415	60	2.355
Samisk kulturminneråd	4.731	100	4.631
Samisk næringsråd	2.053	50	2.003
SUM	26.680	740	25.940

Begrunnelse for budsjettregulering:

Sign: /

- Sametinget har ved behandling av budsjettet under sak 53/96 lagt til grunn for fordelingen en samlet bevilgning over kap. 0540 postene 01 og 11 på kr 26.100.000,00 med tillegg av forventede inntekter på kap. 3540 med kr 580.000,00, ialt kr 26.680.000,00. Ved en feil ble forventede inntekter på kr 580.000,00 tatt med i fordelingen av budsjettet for 1997.
- = Stortinget har ved salderingen av budsjettet vedtatt en generell reduksjon i bevilgningene til driftsutgifter (post 01 og 11) til statlige virksomheter. Kommunal- og arbeidsdepartementets andel av reduksjonen er på 16,6 mill. kr. Kommunal- og arbeidsdepartementet har ut fra ovenstående beregnet at Sametingets andel av denne reduksjonen vil bli på omlag 160 000 kroner.

Budsjettreguleringen på underpostnivå oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 11.45.

Sign: RF / EKN

Sak 24/97 Tibetanernes situasjon

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 11.45.

I. Dokumenter

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil ennå en gang uttrykke sin dype bekymring for tibetanernes situasjon og den tibetanske kulturs fremtid.

Det er ingen tvil om at det tibetanske folk har rett til selvbestemmelse i henhold til internasjonale folkerettslige prinsipper. Til tross for dette er Tibet idag et okkupert land. Siden Kina invaderte landet har det utøvd et stadig hardere regime overfor tibetanerne. Kinas kontroll over Tibet gjennomføres ved hjelp av militærmakt og ikke på grunnlag av det tibetanske folkets ønske. Den politiske undertrykkelsen er så hard at det i realiteten er i ferd med å bli et kulturelt folkemord. Det enkelte menneskes fundamentale menneskerettigheter krenkes grovt. Samtidig tappes landet for sine naturressurser og en omfattende innflytting av kinesere holder på å gjøre tibetanerne til minoritet i eget land.

Sametinget vil uttrykke sin fulle støtte til HH Dalai Lama og tibetanernes arbeid for sitt hjemland og sitt folks grunnleggende rett. Vi henstiller til Kinas regjering at det må innlede forhandlinger med den tibetanske eksilregjering med den hensikt at Tibet igjen skal styres av tibetanerne selv.

Sametinget vil uttrykke sin solidaritet med alle dem som er fengslet eller er i eksil på grunn av sitt engasjement for det tibetanske folkets rett.

Norge må i sin politikk overfor Kina aldri akseptere at okkupasjonen av Tibet fortsetter, men kreve øyeblikkelig slutt på all politisk, sosial og kulturell undertrykkelse av tibetanerne og brudd på menneskerettighetene. Dette må Norge og representanter fra Norge arbeide for i all kontakt med kinesiske myndigheter.

III. Votering

Av 39 representanter var 33 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga	
2.	Åsta Vangberg	
3.	Nils O. Nilsen	

Sign: /

4.	Johan Mikkel Sara
5.	Sven-Roald Nystø
6.	Ole Henrik Magga

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget vil ennå en gang uttrykke sin dype bekymring for tibetanernes situasjon og den tibetanske kulturs fremtid.

Det er ingen tvil om at det tibetanske folk har rett til selvbestemmelse i henhold til internasjonale folkerettslige prinsipper. Til tross for dette er Tibet idag et okkupert land. Siden Kina invaderte landet har det utøvd et stadig hardere regime overfor tibetanerne. Kinas kontroll over Tibet gjennomføres ved hjelp av militærmakt og ikke på grunnlag av det tibetanske folkets ønske. Den politiske undertrykkelsen er så hard at det i realiteten er i ferd med å bli et kulturelt folkemord. Det enkelte menneskes fundamentale menneskerettigheter krenkes grovt. Samtidig tappes landet for sine naturressurser og en omfattende innflytting av kinesere holder på å gjøre tibetanerne til minoritet i eget land.

Sametinget vil uttrykke sin fulle støtte til HH Dalai Lama og tibetanernes arbeid for sitt hjemland og sitt folks grunnleggende rett. Vi henstiller til Kinas regjering at det må innlede forhandlinger med den tibetanske eksilregjering med den hensikt at Tibet igjen skal styres av tibetanerne selv.

Sametinget vil uttrykke sin solidaritet med alle dem som er fengslet eller er i eksil på grunn av sitt engasjement for det tibetanske folkets rett.

Norge må i sin politikk overfor Kina aldri akseptere at okkupasjonen av Tibet fortsetter, men kreve øyeblikkelig slutt på all politisk, sosial og kulturell undertrykkelse av tibetanerne og brudd på menneskerettighetene. Dette må Norge og representanter fra Norge arbeide for i all kontakt med kinesiske myndigheter.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 12.15.

Sign: / EKN

Sak 25/97 Oppnevning av forberedende fullmaktskomite

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 12.15.

I. Dokumenter

II. Innleverte forslag

Valgkomiteens innstilling overfor Sametinget:

Eilif O. Larsen, APs sametingsgruppe, Ingar Eira SPs sametingsgruppe og Roger Pedersen samegruppa foreslår:

Medlemmer	Varamedlemmer
-----------	---------------

Odd, Kappfjell, nestleder	Ingar Eira
---------------------------	------------

Eilif O. Larsen	Jens Petter Olsen
-----------------	-------------------

Ragnhild Nystad og Geir Tommy Pedersen NSRs sametingsgruppe foreslår:

Medlemmer	Varamedlemmer
-----------	---------------

Måret Guhttor, leder	Åsta Vangberg
----------------------	---------------

Alf E. Nystad	Ingar-Ann Fossli
---------------	------------------

Olav Andersen	Marianne B. Henriksen
---------------	-----------------------

III. Votering

Av 39 representanter var 33 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Nystad	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget oppnevner følgende medlemmer, og varamedlemmer til forberedende fullmaktskomite:

Medlemmer	Varamedlemmer
-----------	---------------

Måret Guhttor, leder	Åsta Vangberg
----------------------	---------------

Odd, Kappfjell, nestleder	Ingar Eira
---------------------------	------------

Sign: *RF* / *EKN*

Alf E. Nystad
Olav Andersen
Eilif O. Larsen

Ingar-Ann Fossli
Marianne B. Henriksen
Jens Petter Olsen

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 12.20.

Sign: RFF / EKN

Møteboksekretær(er): Rune Fjellheim/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 74 sider

Sak 26/97 Informasjon om urbefolkninger er et nasjonalt ansvar

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 12.20.

I. Dokumenter

II. Innleverte forslag

Forslag 1, fellesforslag fra sametingsgruppene:

Sametinget har registrert at det i den senere tid fra flere hold har kommet en del uheldige uttalelser mot det samiske folk og om samiske forhold. Særlig skremmende er det at rasistiske rundskriv deles ut til folk.

I denne forbindelse er det også etablert en organisert motstand, som har som hovedformål å motarbeide samer og samesaker. Spesielt beklagelig er det når samiske barn og unge opplever at slik hets fremmes mot det samiske folk. Det kan skremme unge slik at de ikke tør stå offentlig frem og være stolt av sin identitet. Denne situasjonen kan svekke det samiske folk, og vi risikerer å igjen komme i en situasjon der fornorskninga fortsetter på det sterkeste.

Samepolitikk er ikke en privatsak - enkeltpersoner skal ikke alltid behøve å forsvare sin egen samiskhet. Offentlig fornorskningpolitikk er et tilbaketrukket stadium. Norge har anerkjent Sametinget som et folkevalgt politisk organ. Norske myndigheter har ifølge Grunnloven en forpliktelse til å legge forholdene til rette for at samene selv skal kunne verne og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

En rekke uttalelser, og også formålet med etableringen av organisert motstand, viser at det blant folk er stor uvitenhet om urbefolkningsspørsmål og spesielt om samiske forhold. Sametinget tar avstand fra at vårt folk blir undertrykt og beskyldt for å stille urimelige krav både i rettighets-, språk- og utdanningssaker og i alle andre saker som berører det samiske samfunnet.

Sametinget viser til at organisert motstandsvirksomhet kan virke legitimerende på rasistiske holdninger med de negative virkninger det medfører. Derfor må de som står i spissen for slik virksomhet, bære sin del av ansvaret for at eventuell rasisme utøves og hat oppstår mot det samiske folk.

For å hindre utbredelse av rasistiske holdninger ber Sametinget norske myndigheter om bistand til å bedre informasjonen om samiske forhold, deriblant Grunnlovens paragraf 110 a og om andre rettsforhold som berører det samiske folk.

Sametinget ber også norske myndigheter om å øke pengebevilgningen til Sametingets informasjonsvirksomhet.

III. Votering

Av 39 representanter var 33 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt

Sign: *R&F* / *EKN*

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Nystad	
2.	Øystein Ballari	
3.	Ragnhild Nystad	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget har registrert at det i den senere tid fra flere hold har kommet en del uheldige uttalelser mot det samiske folk og om samiske forhold. Særlig skremmende er det at rasistiske rundskriv deles ut til folk.

I denne forbindelse er det også etablert en organisert motstand, som har som hovedformål å motarbeide samer og samesaker. Spesielt beklagelig er det når samiske barn og unge opplever at slik hets fremmes mot det samiske folk. Det kan skremme unge slik at de ikke tør stå offentlig frem og være stolt av sin identitet. Denne situasjonen kan svekke det samiske folk, og vi risikerer å igjen komme i en situasjon der fornorskninga fortsetter på det sterkeste.

Samepolitikk er ikke en privatsak - enkeltpersoner skal ikke alltid behøve å forsvare sin egen samiskhet. Offentlig fornorskningsspolitikk er et tilbakelagt stadium. Norge har anerkjent Sametinget som et folkevalgt politisk organ. Norske myndigheter har ifølge Grunnloven en forpliktelse til å legge forholdene til rette for at samene selv skal kunne verne og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

En rekke uttalelser, og også formålet med etableringen av organisert motstand, viser at det blant folk er stor uvitenhet om urbefolkningsspørsmål og spesielt om samiske forhold. Sametinget tar avstand fra at vårt folk blir undertrykt og beskyldt for å stille urimelige krav både i rettighets-, språk- og utdanningssaker og i alle andre saker som berører det samiske samfunnet.

Sametinget viser til at organisert motstandsvirksomhet kan virke legitimerende på rasistiske holdninger med de negative virkninger det medfører. Derfor må de som står i spissen for slik virksomhet, bære sin del av ansvaret for at eventuell rasisme utøves og hat oppstår mot det samiske folk.

For å hindre utbredelse av rasistiske holdninger ber Sametinget norske myndigheter om bistand til å bedre informasjonen om samiske forhold, deriblant Grunnlovens paragraf 110 a og om andre rettsforhold som berører det samiske folk.

Sametinget ber også norske myndigheter om å øke pengebevilgningen til Sametingets informasjonsvirksomhet.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 12.25

Sign: /

Sak 27/97 Prostitusjon i Finnmark

Saken påbegynt 30. mai 1997 kl. 12.25.

I. Dokumenter

II. Innleverte forslag

Forslag 1, fellesforslag fra sametingsgruppene:

Sametinget har merket seg at det i det siste har vært stor oppmerksomhet om den prostitusjonen som foregår enkelte steder innenfor det samiske bosetningsområdet. Sametinget mener at denne type virksomhet går langt utover de rammer vi kan akseptere i våre samfunn.

Gjennom prostitusjon fremmes et nedverdiggende menneskesyn. Prostitusjon medfører at kvinner får svekket sin status, og reduseres til en handelsvare.

Med prostitusjon følger også annen ulovlig virksomhet. Og lignende virksomhet må antas å følge prostitusjonen i de samiske områdene.

Barn og ungdom som vokser opp i områder med prostitusjon, får et forringet menneskesyn, som er skadelig. Både enkeltpersoner, familier, naboer og hele lokalsamfunn påvirkes negativt av slik virksomhet.

Slik virksomhet ødlegger også samkvemmet med våre naboer. Det påvirker særlig forholdet til våre nye naboer som har flyttet til Norge, og kan være med på å ødelegge samarbeidet i Barentsregionen.

Sametinget har forståelse for protestarbeidet som Tanakvinnene har gjennomført mot prostitusjonen. Det er viktig at norske myndigheter initierer tiltak som kan stoppe denne handelen. Myndighetene må også bevilge midler til å finansiere tiltak for å forebygge prostitusjon, og UD har et særlig ansvar i denne sammenheng.

Sametinget vil også påpeke det ansvar vi alle har til å motarbeide prostitusjon, og de negative følgene dette påfører enkeltmennesker og samfunnet.

III. Votering

Av 39 representanter var 33 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Magnhild Mathisen	
2.	Heaika Skum	
3.	Ragnhild Nystad	

Sign: / EKN

4.	Amund Eriksen
5.	Heika Skum
6.	Magnhild Mathisen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget har merket seg at det i det siste har vært stor oppmerksomhet om den prostitusjonen som foregår enkelte steder innenfor det samiske bosetningsområdet. Sametinget mener at denne type virksomhet går langt utover de rammer vi kan akseptere i våre samfunn.

Gjennom prostitusjon fremmes et nedverdiggende menneskesyn. Prostitusjon medfører at kvinner får svekket sin status, og reduseres til en handelsvare.

Med prostitusjon følger også annen ulovlig virksomhet. Og lignende virksomhet må antas å følge prostitusjonen i de samiske områdene.

Barn og ungdom som vokser opp i områder med prostitusjon, får et forringet menneskesyn, som er skadelig. Både enkeltpersoner, familier, naboer og hele lokalsamfunn påvirkes negativt av slik virksomhet.

Slik virksomhet ødlegger også samkvemmet med våre naboer. Det påvirker særlig forholdet til våre nye naboer som har flyttet til Norge, og kan være med på å ødelegge samarbeidet i Barentsregionen.

Sametinget har forståelse for protestarbeidet som Tanakvinnene har gjennomført mot prostitusjonen. Det er viktig at norske myndigheter initierer tiltak som kan stoppe denne handelen. Myndighetene må også bevilge midler til å finansiere tiltak for å forebygge prostitusjon, og UD har et særlig ansvar i denne sammenheng.

Sametinget vil også påpeke det ansvar vi alle har til å motarbeide prostitusjon, og de negative følgene dette påfører enkeltmennesker og samfunnet.

Saken avsluttet 30. mai 1997 kl. 12.55

Sign: EKN

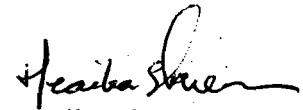
Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 30. mai 1997

Møtelederskapet

Egil Olli

Mary Mikalsen Trollvik

Heaika Skum

Sign: /

Møteboksekretær(er): Rune Fjellheim/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 75 sider